

Spis treści

Wstęp	<i>Piotr Gajewski</i>	XLII
--------------	-----------------------	------

Choroby układu krążenia

A. Fizjologia		
	<i>Andrzej Beręsewicz, Michał Mączewski, Urszula Mackiewicz</i>	5
1. Fizjologia serca		5
2. Fizjologia układu naczyniowego		10
B. Badania diagnostyczne		13
1. Wybrane objawy podmiotowe	<i>Wojciech Szczeklik</i>	13
1.1. Ból w klatce piersiowej		13
1.2. Kołatanie serca		15
1.3. Omdlenie		16
1.4. Obrzęki		17
1.5. Inne objawy		17
2. Wybrane objawy przedmiotowe	<i>Wojciech Szczeklik</i>	18
2.1. Sinica		18
2.2. Palce pałeczkowate		19
2.3. Poszerzenie żył szyjnych i tętno żyłne		19
2.4. Uderzenie koniuszkowe oraz tętnienie lewej komory		20
2.5. Tętnienia		21
2.5.1. Tętnienie prawej komory (uderzenie skurczowe prawej komory)		21
2.5.2. Tętnienie w dołku podsercowym		21
2.5.3. Tętnienie pnia płucnego		21
2.5.4. Tętnienie aorty wstępującej		21
2.5.5. Tętnienie innych tętnic		21
2.6. Drżenia klatki piersiowej (mruki)		21
2.6.1. Mruk skurczowy		21
2.6.2. Mruk rozkurczowy		21
2.6.3. Mruk skurczowo-rozkurczowy		21
2.7. Przesunięcie granic wypuku serca		22
2.8. Objawy osłuchowe		22
2.8.1. Pierwszy ton serca (I ton)		22
2.8.2. Drugi ton serca (II ton)		22
2.8.3. Dodatkowe tony serca		23
2.8.4. Szmer sercowy		24
2.8.5. Szmer ciągły (maszynowy)		26
2.8.6. Tarcie osierdziowe		26
2.9. Tętno tętnicze		26
3. Badania laboratoryjne	<i>Bogdan Solnica</i>	27
3.1. Cholesterol		27
3.2. Triglicerydy		28
3.3. Troponiny sercowe		29
3.4. CK-MB _{mass}		30
3.5. Czas częściowej trombolizacji po aktywacji		31
3.6. Czas protrombinowy		31
3.7. Dimer D		32
3.8. Peptydy natriuretyczne		33
3.9. Białko C-reaktywne		34
3.10. Homocysteina		36
4. Badania obrazowe		36
4.1. Radiogramy przeglądowe klatki piersiowej	<i>Jerzy Walecki, Janina M. Michalak, Michał Zawadzki</i>	36
4.2. Angiografia		42
4.2.1. Angiografia wieńcowa	<i>Jarosław D. Kasprzak, Anna Kopff</i>	42
4.2.2. Angiografia żył i tętnic obwodowych	<i>Jerzy Walecki, Janina M. Michalak, Michał Zawadzki</i>	46
4.3. Tomografia komputerowa serca	<i>Jerzy Walecki, Janina M. Michalak, Michał Zawadzki, Maciej Sosnowski</i>	54
4.4. Rezonans magnetyczny serca	<i>Jerzy Walecki, Janina M. Michalak, Michał Zawadzki</i>	59
4.5. Scyntygrafia serca	<i>Jarosław D. Kasprzak</i>	61
4.6. Echokardiografia	<i>Jarosław D. Kasprzak</i>	65
4.7. Ultrasonografia wewnątrzwieńcowa i inwazyjne badania czynnościowe tętnic wieńcowych	<i>Jarosław D. Kasprzak</i>	72
4.7.1. Ultrasonografia wewnątrzwieńcowa		72
4.7.2. Inwazyjne badania czynnościowe tętnic wieńcowych		73
4.8. Ultrasonografia naczyń obwodowych	<i>Marzena Frołow, Marek Krzanowski</i>	73
4.8.1. Ultrasonografia tętnic obwodowych		74
4.8.2. Ultrasonografia żył obwodowych		79
5. Elektrokardiografia	<i>Andrzej Dąbrowski</i>	80
5.1. Elektrokardiogram standardowy		80
5.2. Elektrokardiograficzna próba wysiłkowa		97
5.3. Elektrokardiogram rejestrowany metodą Holtera		101
5.4. Elektrokardiogram uśredniony		103
5.5. Mikrowoltowa naprężalność załamek T		103
6. Badanie elektrofizjologiczne serca	<i>Andrzej Stanke, Piotr Kulakowski</i>	104
6.1. Inwazyjne badanie elektrofizjologiczne (EPS)		104
6.2. Stymulacja przezprzełykowa przedsionka (TAP)		107
7. Pomiar ciśnienia tętniczego	<i>Marek Kabat, Aleksander Prejbisz, Andrzej Januszewicz</i>	107
7.1. Kliniczny pomiar ciśnienia tętniczego		107
7.2. Automatyczne monitorowanie ciśnienia tętniczego		108
7.3. Samodzielne pomiary ciśnienia tętniczego		111
7.4. Inwazyjny pomiar ciśnienia tętniczego		112
8. Badania hemodynamiczne serca		112
8.1. Cewnikowanie serca	<i>Jarosław D. Kasprzak</i>	112
8.2. Pomiar pojemności minutowej serca (rzutu serca)	<i>Mikołaj Jankowski</i>	115
9. Nieinwazyjne badania hemodynamiczne naczyń obwodowych	<i>Marzena Frołow, Marek Krzanowski</i>	117
9.1. Ocena krążenia tętniczego kończyn		117

9.1.1.	Wskaźnik kostkowo-ramienny	117	4.	Ostry zespół wieńcowy bez uniesienia odcinka ST <i>Andrzej Budaj, Bronisław Bednarz</i>	187
9.1.2.	Pomiary segmentarnych ciśnień skurczowych	118	5.	Zawał serca z uniesieniem odcinka ST <i>Andrzej Budaj, Bronisław Bednarz</i>	197
9.1.3.	Pletyzmografia segmentarna	118	6.	Leczenie inwazyjne	212
9.1.4.	Badanie przepływu ślepym doplerem	119	6.1.	Przezkórne interwencje wieńcowe <i>Lech Polonński</i>	212
9.1.5.	Badania czynnościowe (test marszowy) z wykorzystaniem bieżni ruchomej	119	6.2.	Pomostowanie aortalno-wieńcowe <i>Jerzy Sadowski, Karol Wierzbicki, Maciej Bochenek</i>	217
9.2.	Ocena krążenia żylnego	120	6.3.	Rewaskularyzacja laserowa <i>Jerzy Sadowski, Karol Wierzbicki</i>	219
9.2.1.	Próby flebologiczne	120	G.	Zaburzenia rytmu serca i przewodzenia <i>Maria Trusz-Gluza</i>	221
9.2.2.	Badanie doplerem fali ciągłej	121	1.	Nadkomorowe zaburzenia rytmu serca	221
9.2.3.	Ciśnienie marszowe	123	1.1.	Dodatkowe pobudzenia nadkomorowe	221
9.2.4.	Fotopletyzmografia i reografia refleksu świetlnego	122	1.2.	Częstoskurcze nadkomorowe	223
9.2.5.	Pletyzmografia pneumatyczna	122	1.3.	Częstoskurcz nawrotny w węźle przedsionkowo-komorowym	228
10.	Badania regulacji wegetatywnej układu krążenia <i>Piotr Kulakowski, Grzegorz Raczak</i>	123	1.4.	Zespoły preekscytacji	230
10.1.	Masaż zatoki tętnicy szyjnej	123	1.5.	Częstoskurcz przedsionkowy	234
10.2.	Test pochyleniowy	124	1.6.	Tachyarytmie zatokowe	236
10.3.	Próba pionizacyjna	125	1.7.	Migotanie przedsionków	237
10.4.	Badanie odruchu z baroreceptorów tętniczych	125	1.8.	Trzepotanie przedsionków	247
11.	Biopsja endomiokardialna <i>Ewa Walczak</i>	126	2.	Komorowe zaburzenia rytmu serca	249
12.	Badanie płynu osierdziowego <i>Witold Tomkowski, Paweł Kuca</i>	128	2.1.	Informacje ogólne	249
13.	Badania mikrokrążenia <i>Paweł Maga</i>	129	2.2.	Idiopatyczne częstoskurcze komorowe	253
13.1.	Kapilaroskopia	129	2.3.	Komorowe zaburzenia rytmu po zawale serca	253
13.2.	Wideokapilaroskopia	130	2.4.	Komorowe zaburzenia rytmu u chorych z kardiomiopatią	256
13.3.	Pomiar przepływu kapilarnego metodą doplera laserowego	130	2.4.1.	Kardiomiopatia rozstrzeniowa niezwiązana z niedokrwieniem	256
13.4.	Termografia	130	2.4.2.	Kardiomiopatia przerostowa	256
13.5.	Przezkórny pomiar prężności tlenu	130	2.4.3.	Arytmogenna kardiomiopatia prawokomorowa (ARVC)	256
14.	Badania obrazowe naczyń chłonnych <i>Andrzej Szuba</i>	131	2.5.	Wrodzony zespół długiego QT	257
14.1.	Limfoscintygrafia	131	2.6.	Wrodzony zespół krótkiego QT	259
14.2.	Tomografia komputerowa	131	2.7.	Zespół Brugadów	260
14.3.	Rezonans magnetyczny	131	2.8.	Wielokształtny częstoskurcz komorowy zależny od katecholamin	262
C.	Nagłe zatrzymanie krążenia i wstrząs <i>Miłosz Jankowski</i>	132	2.9.	Idiopatyczne migotanie komór	262
1.	Nagłe zatrzymanie krążenia <i>Grzegorz Cebula</i>	132	2.10.	Nagła śmierć sercowa	263
2.	Wstrząs	140	3.	Zaburzenia automatyzmu i przewodzenia	264
2.1.	Wstrząs hipowolemiczny	144	3.1.	Dysfunkcja węzła zatokowego	264
2.1.1.	Wstrząs krwotoczny	145	3.2.	Bloki przedsionkowo-komorowe	267
2.2.	Wstrząs kardiogeny	145	3.3.	Bloki śródkomorowe	270
D.	Zapobieganie chorobom układu krążenia <i>Barbara Cybulska, Wiktor B. Szostak, Longina Kłosiewicz-Latoszek</i>	147	4.	Metody leczenia zaburzeń rytmu i przewodzenia	272
1.	Strategie profilaktyki	147	4.1.	Leki antyarytmiczne	272
2.	Dyslipidemie	150	4.2.	Ablacja przezkórna	273
2.1.	Fizjologia	150	4.3.	Kardiowersja i defibrylacja serca	275
2.2.	Klasyfikacja	151	4.4.	Elektrostymulacja serca	276
2.3.	Hipercholesterolemia	151	4.5.	Wszczepialny kardiowerter-defibrylator	279
2.4.	Dyslipidemia aterogenna	155	5.	Zaburzenia rytmu serca u kobiet w ciąży	281
2.5.	Ciężka hipertriglicerydemia	158	H.	Wady serca	283
E.	Miażdżyca <i>Anetta Undas, Andrzej Szczekliak</i>	160	1.	Zwężenie zastawki aortalnej <i>Marek Konka, Piotr Hoffman</i>	283
F.	Choroba niedokrwienności serca	165	2.	Niedomykalność zastawki aortalnej <i>Piotr Szymański, Piotr Hoffman</i>	289
1.	Klasyfikacja <i>Andrzej Budaj</i>	165	3.	Zwężenie zastawki mitralnej <i>Marek Konka, Piotr Hoffman</i>	294
2.	Etiologia i patogenezę <i>Andrzej Beręsewicz, Anetta Undas</i>	166	4.	Niedomykalność zastawki mitralnej <i>Piotr Szymański, Piotr Hoffman</i>	299
2.1.	Dławica piersiowa stabilna	166	5.	Zespół wypadania płatków zastawki mitralnej <i>Zbigniew Gąsior, Piotr Pysz</i>	305
2.2.	Ostre zespoły wieńcowe	167	6.	Wady zastawki trójdzielnej <i>Marek Konka, Piotr Hoffman</i>	308
3.	Stabilne zespoły wieńcowe	169	6.1.	Zwężenie zastawki trójdzielnej	308
3.1.	Dławica piersiowa stabilna <i>Tomasz Pasiński, Waldemar Banasiak ..</i>	171	6.2.	Niedomykalność zastawki trójdzielnej	310
3.2.	Dławica mikronaczyniowa <i>Henryk Wysocki</i>	183			
3.3.	Dławica związana z mostkami mięśniowymi nad tętnicami wieńcowymi <i>Tomasz Pasiński, Waldemar Banasiak ..</i>	184			
3.4.	Dławica odmienna (Printzmetal) <i>Tomasz Pasiński, Waldemar Banasiak</i>	185			

7.	Wady złożone.....	312	3.	Mechaniczne wspomaganie czynności serca Jerzy Sadowski, Karol Wierzbicki, Piotr Przybyłowski, Irena Milaniak, Maciej Bochenek	405
7.1.	Złożona wada aortalna Marek Konka, Piotr Szymański	312	3.1.	Kontrapulsacja wewnątrzaoortalna	405
7.2.	Złożona wada mitralna Piotr Szymański, Piotr Hoffman	312	3.2.	Urządzenia wspomagające czynność komór	406
7.3.	Wady wielozastawkowe Marek Konka, Piotr Szymański	315	3.3.	Sztuczne serce	407
8.	Wrodzone wady serca u dorosłych Piotr Hoffman	315	4.	Leczenie operacyjne przewlekłej niewydolności serca Jerzy Sadowski, Karol Wierzbicki, Piotr Przybyłowski, Irena Milaniak, Maciej Bochenek	407
8.1.	Ubytek przegrody międzyprzedsionkowej	316	4.1.	Przeszczepianie serca	407
8.2.	Drożny otwór owalny	319	4.2.	Inne metody	409
8.3.	Izolowany ubytek przegrody międzykomorowej	320	M.	Nadciśnienie tętnicze Andrzej Januszewicz, Aleksander Prejbisz	411
8.4.	Przetrwali przewod tętniczy	322	1.	Klasyfikacja	411
8.5.	Tetralogia Fallota	323	2.	Nadciśnienie tętnicze pierwotne	412
8.6.	Zespół Eisenmengera	326	3.	Nadciśnienie naczyniowonerkowe	429
8.7.	Zwężenie drogi odpływu prawej komory	328	N.	Nadciśnienie płucne Adam Torbicki, Marcin Kurzyński	435
8.8.	Zwężenie drogi odpływu lewej komory	329	O.	Choroby aorty i tętnic obwodowych	446
8.9.	Koarktacja aorty	331	1.	Choroby aorty Wojciech Bodzoń, Leszek Masłowski	446
8.10.	Wady zastawek przedsionkowo-komorowych	332	1.1.	Tętniak aorty	446
8.10.1.	Anomalia Ebsteina	333	1.1.1.	Tętniak aorty piersiowej	447
8.11.	Serce trójprzedsionkowe	334	1.1.2.	Tętniak aorty brzusznej	449
8.12.	Wrodzone skorygowane przełożenie pni tętniczych	334	1.2.	Rozwarstwienie aorty	452
8.13.	Chory po operacyjnym leczeniu wrodzonej wady serca	334	2.	Choroba Takayasu Marzena Frołow, Leszek Masłowski	456
8.13.1.	Chory po korekcji całkowitej tetralogii Fallota	334	3.	Olbryziakomórkowe zapalenie tętnic Marzena Frołow, Leszek Masłowski	459
8.13.2.	Chory po korekcji przełożenia pni tętniczych	335	4.	Zakrzepowo-zarostowe zapalenie naczyń Marzena Frołow, Leszek Masłowski	461
8.13.3.	Chory po operacji Fontana	335	5.	Choroby dużych tętnic kończyn dolnych	465
9.	Protezy zastawek serca Jerzy Sadowski, Karol Wierzbicki, Janusz Konstanty-Kalandyć, Bogusław Kapelak, Maciej Bochenek	335	5.1.	Przewlekłe niedokrwienie kończyn dolnych Marzena Frołow, Leszek Masłowski	465
9.1.	Zastawki mechaniczne	335	5.2.	Ostre niedokrwienie kończyn dolnych Wojciech Bodzoń, Leszek Masłowski	471
9.2.	Zastawki biologiczne	336	6.	Zwężenie tętnic szyjnych i tętnic kręgowych Wojciech Bodzoń, Leszek Masłowski	475
9.3.	Wybór rodzaju protezy zastawki	337	6.1.	Zwężenie tętnic szyjnych	475
10.	Monitorowanie chorego po operacyjnym leczeniu wady zastawkowej serca Jerzy Sadowski, Karol Wierzbicki, Janusz Konstanty-Kalandyć, Bogusław Kapelak, Maciej Bochenek	337	6.2.	Zwężenie tętnic kręgowych	478
10.1.	Prowadzenie prawidłowego leczenia przeciwzakrzepowego	337	7.	Choroby tętnic kończyn górnych	479
10.2.	Monitorowanie efektu zabiegu operacyjnego	338	7.1.	Zespół podkradania tętnicy podobojczykowej Marzena Frołow, Rafał Niżankowski	479
I.	Choroby wsierdza	340	7.2.	Niedokrwienie kończyny górnej Wojciech Bodzoń	481
1.	Infekcyjne zapalenie wsierdza Janina Stepińska	340	7.3.	Powikłania tętnicze przetok dializacyjnych Wojciech Bodzoń	482
2.	Gorączka reumatyczna Anetta Undas	352	8.	Choroby tętnic trzewnych Wojciech Bodzoń	482
J.	Choroby mięśnia sercowego	355	8.1.	Ostre niedokrwienie jelit	482
1.	Zapalenie mięśnia sercowego Zofia T. Bilińska	353	8.2.	Przewlekłe niedokrwienie jelit	483
2.	Kardiomiopatie Jan Wodniecki	359	9.	Wielopostaciowa choroba tętnic Wojciech Bodzoń	484
2.1.	Klasyfikacja	359	10.	Naczyniowe zespoły uciskowe Marzena Frołow, Leszek Masłowski	485
2.2.	Kardiomiopatia rozstrzeniowa	359	10.1.	Zespół górnego otworu klatki piersiowej Marzena Frołow, Leszek Masłowski	485
2.3.	Kardiomiopatia przerostowa	361	10.2.	Zespół usidlenia tętnicy podkolanowej Marzena Frołow, Leszek Masłowski	488
2.4.	Kardiomiopatia restrykcyjna	365	10.3.	Zespół ucisku lewej żyły nerkowej przez aortę i tętnicę kręgową górną Marzena Frołow, Leszek Masłowski	488
2.5.	Arytmogenna kardiomiopatia prawokomorowa	366	10.4.	Zespół ucisku lewej żyły biodrowej Marzena Frołow	489
2.6.	Kardiomiopatie niesklasyfikowane	367	P.	Choroby żył obwodowych Marzena Frołow, Leszek Masłowski	490
2.7.	Inne kardiomiopatie o znanej przyczynie	368	1.	Zakrzepowe zapalenie żył powierzchownych	490
K.	Choroby osierdza Witold Tomkowski, Paweł Kuca	370	2.	Przewlekła niewydolność żylna	492
1.	Zapalenie osierdza	370			
2.	Tamponada serca	375			
3.	Zaciskające zapalenie osierdza	377			
4.	Chylopericardium	379			
5.	Torbiele osierdza	379			
6.	Wady wrodzone osierdza	379			
L.	Nowotwory serca Piotr Pruszczyk, Grzegorz Styczeński	380			
Ł.	Niewydolność serca	383			
1.	Przewlekła niewydolność serca Jacek Dubiel, Andrzej Surdacki	383			
2.	Ostra niewydolność serca Bronisław Bednarz, Andrzej Budaj	398			

R.	Żyłna choroba zakrzepowo-zatorowa	499	2.	Wybrane objawy przedmiotowe	Wojciech Szczeklik	581
1.	Zakrzepica żył głębokich	Rafał Niżankowski	2.1.	Palce pałeczkowate		581
2.	Zatorowość płucna	Piotr Pruszczyk, Adam Torbicki	2.2.	Zniekształcenie klatki piersiowej		581
3.	Profilaktyka pierwotna żyłnej choroby zakrzepowo-zatorowej	Krystyna Zawilska, Rafał Niżankowski	2.3.	Zaburzenia cyklu i toru oddychania		583
4.	Ogólne zasady leczenia przeciwkrzepliowego	Anetta Undas, Krystyna Zawilska	2.4.	Zmiany drżenia głosowego		584
4.1.	Heparyny		2.5.	Trzeszczenia w tkance podskórnej klatki piersiowej		584
4.2.	Inhibitory czynnika Xa		2.6.	Nieprawidłowy odgłos opukowy		584
4.3.	Bezpośrednie inhibitory trombiny		2.7.	Nieprawidłowe szmery oddechowe		584
4.4.	Antagoniści witaminy K		3.	Gazometria i pulsoksymetria	Mikołaj Jankowski	585
4.5.	Leczenie przeciwzakrzepowe a anestezja regionalna		3.1.	Gazometria krwi		585
S.	Choroby mikrokrążenia		3.2.	Pulsoksymetria		586
	Marzena Frolow, Leszek Masłowski	540	3.3.	Kapnometria i kapnografia		587
1.	Objaw Raynauda		4.	Badania obrazowe	Piotr Grzanka, Iwona Bestry	588
2.	Sinność siatkowata		4.1.	Radiogramy przeglądowe klatki piersiowej		588
3.	Akrocjanoza		4.2.	Tomografia komputerowa		590
4.	Bolesny rumień kończyn		4.3.	Słownik wybranych pojęć używanych w opisach RTG i TK		591
T.	Wady rozwojowe naczyń krwionośnych		4.4.	Rezonans magnetyczny		599
	Marzena Frolow, Leszek Masłowski	545	4.5.	Scyntygrafia		600
1.	Zespół Marfana		4.6.	Pozytonowa tomografia emisyjna		600
2.	Zespół Ehlersa i Danlosa (typ IV)		4.7.	Ultrasonografia		600
3.	Wrodzone malformacje naczyniowe		5.	Badania czynnościowe układu oddechowego	Piotr Boros	600
3.1.	Wrodzone malformacje tętniczo-żyłne		5.1.	Spirometria z zapisem krzywej przepływ-objętość		600
4.	Zespół Klippela i Trénaunaya		5.1.1.	Spirometria podstawowa		600
5.	Naczyniaki		5.1.2.	Spirometria po inhalacji leku rozkurczającego oskrzela (próba rozkurczowa)		604
U.	Choroby naczyń chłonnych	Andrzej Szuba	5.1.3.	Próby prowokacyjne		604
1.	Podstawy fizjologii układu chłonnego		5.1.4.	Maksymalna wentylacja dowolna		605
2.	Zapalenie naczyń chłonnych		5.2.	Pomiar szczytowego przepływu wydechowego		605
3.	Obrzęk limfatyczny		5.3.	Pletyzmografia		606
W.	Omdlenia	Piotr Kulakowski	5.4.	Badanie podatności statycznej układu oddechowego		607
1.	Omdlenia odruchowe		5.5.	Badanie zdolności dyfuzji gazów w płucach (DL _{CO})		608
2.	Zespół zatoki szyjnej		5.6.	Próby wysiłkowe		609
3.	Omdlenie sytuacyjne		5.6.1.	Sercowo-płucna próba wysiłkowa		609
4.	Hipotensja ortostatyczna		5.6.2.	Test 6-minutowego marszu		609
5.	Omdlenia kardiogenne		6.	Bronchoskopia	Krzysztof Śladek	611
6.	Omdlenia związane z chorobami naczyń mózgowych		7.	Wideotorakoskopia i wzornikowanie śródpiersia	Krzysztof Śladek, Dariusz Wąsowski	614
Z.	Konsultacje kardiologiczne przed operacjami pozasercowymi		7.1.	Wideotorakoskopia		614
	Witold Pikto-Pietkiewicz, Wojciech Szczeklik, Tomasz Pasierski	566	7.2.	Wzornikowanie śródpiersia		615
1.	Ocena ryzyka okołoperacyjnego		8.	Biopsja przeziernikowa opłucnej i płuca	Krzysztof Śladek	615
2.	Okołoperacyjne leczenie farmakologiczne i monitorowanie		8.1.	Biopsja przeziernikowa opłucnej		615
3.	Okołoperacyjny zawał serca		8.2.	Biopsja przeziernikowa płuca		616
II	Choroby układu oddechowego		9.	Badania morfologiczne	Renata Langfort	617
A.	Fizjologia	Stefan Wesolowski	10.	Badanie płynu opłucnowego	Jerzy Soja	620
1.	Anatomia		11.	Badanie płwociny	Aleksander Kania	623
2.	Fizjologia		12.	Badania mikrobiologiczne		624
B.	Badania diagnostyczne		12.1.	Diagnostyka mikrobiologiczna zakażeń bakteryjnych	Zofia Zwolska, Ewa Augustynowicz-Kopeć	625
1.	Wybrane objawy podmiotowe	Wojciech Szczeklik	12.2.	Diagnostyka mikrobiologiczna gruźlicy i mikobakterioz	Zofia Zwolska, Ewa Augustynowicz-Kopeć	625
1.1.	Kaszel		12.3.	Diagnostyka mikrobiologiczna zakażeń drobnoustrojami nietypowymi	Katarzyna Pancer	628
1.2.	Chrypka		12.4.	Diagnostyka mikrobiologiczna grzybic układu oddechowego	Barbara Podsiadło	630
1.3.	Krwioplucie		12.5.	Diagnostyka mikrobiologiczna zakażeń <i>Pneumocystis jiroveci</i> (<i>P. carinii</i>)	Barbara Podsiadło	631
1.4.	Duszność		13.	Odczyn tuberkulinowy	Iwona Grzelewska-Rzymowska, Katarzyna Kruczak	632
			14.	Testy oparte na wydzielaniu interferonu γ przez limfocyty	Katarzyna Kruczak	633
			15.	Stężenie tlenu azotu w powietrzu wydychanym (FE _{NO})	Lucyna Mastalerz, Filip Mejza	634

C. Choroby dróg oddechowych	635	1.2.4. Choroba śródmiąższowa płuc związana z zapaleniem oskrzelików i złączające śródmiąższowe zapalenie płuc	708
1. Nieżyt nosa i zatok przynosowych <i>Monika Świerczyńska-Krępa, Zbigniew Świerczyński</i>	635	1.2.5. Limfocytowe śródmiąższowe zapalenie płuc	709
2. Ostre zapalenie gardła i migdałków (angina) <i>Leszek Szenborn, Piotr Sawiec</i>	638	1.2.6. Samoistna fibroelastoza opłucnowo-śródmiąższowa.....	709
3. Choroby krtani <i>Monika Świerczyńska-Krępa, Zbigniew Świerczyński</i>	641	2. Sarkoidoza.....	709
3.1. Zapalenie krtani	641	3. Alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	713
3.2. Dysfonia	641	4. Rozlane krwawienie pęcherzykowe	716
3.2.1. Dysfonia czynnościowa	641	5. Eozynofilie płucne	718
3.2.2. Dysfonia organiczna	642	5.1. Eozynofilie płucne o znanej etiologii	718
3.3. Rak krtani.....	642	5.1.1. Eozynofilie w przebiegu infestacji pasożytniczych	718
4. Ostre zapalenie oskrzeli <i>Jan Kuś</i>	642	5.1.2. Alergiczna aspergiloza oskrzelowo-płucna.....	718
5. Przewlekła obturacyjna choroba płuc <i>Władysław Pierzchała, Ewa Niżankowska-Mogilnicka, Filip Mejza</i>	643	5.2. Eozynofilie płucne o nieznannej etiologii	720
6. Astma <i>Ewa Niżankowska-Mogilnicka, Grażyna Bochenek, Piotr Gajewski</i>	656	5.2.1. Przewlekłe eozynofilowe zapalenie płuc	720
7. Rozstrzenie oskrzeli <i>Renata Jankowska</i>	671	5.2.2. Ostre eozynofilowe zapalenie płuc	720
8. Mukowiscydoza <i>Henryk Mazurek</i>	673	5.2.3. Eozynofilowe zapalenie oskrzeli	720
9. Choroby oskrzelików <i>Ewa Rowińska-Zakrzewska, Iwona Bestry</i>	679	6. Inne rzadkie śródmiąższowe choroby płuc	720
9.1. Zarostowe zapalenie oskrzelików	680	6.1. Płucna postać histiocytozy z komórek Langerhansa	720
9.2. Ostre zapalenie oskrzelików	680	6.2. Limfangioleiomiomatoza	722
9.3. Rozlane zapalenie oskrzelików	681	6.3. Proteinoza pęcherzyków płucnych.....	723
9.4. Zapalenie oskrzelików oddechowych.....	681	F. Gruźlica i mykobakteriozy	
9.5. Zapalenie oskrzelików spowodowane narażeniem na pyły mineralne.....	681	<i>Iwona Grzelewska-Rzymowska, Maria Korzeniewska-Koseła, Katarzyna Kruczak</i>	725
9.6. Grudkowe zapalenie oskrzelików	681	1. Gruźlica	725
D. Zapalenia płuc wywołane przez drobnoustroje <i>Jan Kuś</i>	682	2. Mykobakteriozy.....	737
1. Pozaszpitalne zapalenia płuc	682	G. Nowotwory płuca i opłucnej <i>Jacek Jassem</i>	740
2. Szpitalne zapalenie płuc.....	690	1. Pierwotne nowotwory płuca	740
3. Zapalenia płuc wywołane przez określony czynnik etiologiczny	693	2. Międzybłonik opłucnej	749
3.1. Pneumokokowe zapalenie płuc.....	693	3. Przerzuty nowotworowe w płucach.....	751
3.2. Zapalenie płuc wywołane przez <i>Haemophilus influenzae</i>	693	4. Zmiany w płucach w przebiegu nowotworów układu chłonnego i krwi	752
3.3. Zapalenie płuc wywołane przez <i>Moraxella catarrhalis</i>	694	H. Choroby zawodowe układu oddechowego	753
3.4. Zapalenie płuc wywołane przez <i>Mycoplasma pneumoniae</i>	694	1. Pylice płuc <i>Kazimierz Marek</i>	753
3.5. Zapalenie płuc wywołane przez <i>Chlamydia pneumoniae</i>	694	1.1. Pylica krzemowa.....	753
3.6. Gronkowcowe zapalenie płuc	695	1.2. Pylica górników kopalń węgla	756
3.7. Zapalenie płuc wywołane przez bakterie beztlenowe.....	696	1.3. Pylica azbestowa	756
3.8. Zapalenie płuc wywołane przez <i>Klebsiella pneumoniae</i>	697	2. Zmiany opłucnowe związane z narażeniem na azbest <i>Kazimierz Marek</i>	757
3.9. Zapalenie płuc wywołane przez <i>Acinetobacter baumannii</i>	698	3. Astma zawodowa <i>Cezary Palczyński, Paweł Górski</i>	758
3.10. Zapalenie płuc wywołane przez <i>Pseudomonas aeruginosa</i>	698	4. Beryloza <i>Cezary Palczyński</i>	761
3.11. Zapalenie płuc wywołane przez <i>Legionella pneumophila</i>	698	I. Zaburzenia oddychania w czasie snu <i>Robert Pływaczewski, Agata Niżankowska-Jędrzejczyk</i>	762
3.12. Ciężki ostry zespół oddechowy (SARS)	699	1. Fizjologia oddychania w czasie snu i klasyfikacja zaburzeń.....	762
3.13. Grypowe zapalenie płuc.....	700	2. Obturacyjny bezdech senny	762
3.14. Zapalenie płuc wywołane przez <i>Pneumocystis jiroveci</i> (pneumocystoza)	700	3. Centralny bezdech senny.....	767
3.15. Zapalenie płuc wywołane przez <i>Aspergillus</i> (aspergiloza inwazyjna).....	701	4. Zespoły hipowentylacji i hipoksemii w czasie snu	768
3.16. Zapalenie płuc wywołane przez <i>Candida</i>	702	5. Hipowentylacja i hipoksemia w czasie snu związana z określonymi chorobami	768
E. Choroby śródmiąższowe płuc <i>Ewa Rowińska-Zakrzewska, Iwona Bestry</i>	703	J. Choroby opłucnej <i>Krzysztof Śladek</i>	769
1. Idiopatyczne śródmiąższowe zapalenia płuc	703	1. Fizjologia	769
1.1. Idiopatyczne włóknienie płuc.....	704	2. Choroby przebiegające z przebiegiem	769
1.2. Inne postaci idiopatycznego śródmiąższowego zapalenia płuc.....	707	3. Choroby przebiegające z wysiękiem	769
1.2.1. Niespecyficzne śródmiąższowe zapalenie płuc	707	3.1. Nowotwory opłucnej	769
1.2.2. Kryptogenne organizujące się zapalenie płuc.....	707	3.2. Wysięk w jamie opłucnej związany z zakażeniem	771
1.2.3. Ostre śródmiąższowe zapalenie płuc	707	3.2.1. Wysięk towarzyszący bakteryjnym zapaleniom płuc	771
		3.2.2. Wysięk towarzyszący zapaleniu płuc i opłucnej wywołanemu przez inne drobnoustroje	773
		3.3. Wysięki w jamie opłucnej o innej etiologii	773
		4. Krwaki opłucnej	773
		5. Wysięk chłonny (chłonkotok)	774

6.	Zwłóknienie płucnej.....	774
7.	Odma płucnowa.....	774
8.	Drenaż jamy płucnej	777
K.	Choroby śródpiersia <i>Krzysztof Śladek</i>	779
1.	Guzy i torbiele śródpiersia.....	779
2.	Odma śródpiersia	780
3.	Zapalenie śródpiersia.....	781
L.	Manifestacje chorób tkanki łącznej w układzie oddechowym	
	<i>Ewa Rowińska-Zakrzewska, Iwona Bestry</i>	782
1.	Przewlekłe zmiany śródmiąższowe	782
2.	Ostre zmiany śródmiąższowe.....	782
3.	Zmiany w drogach oddechowych.....	782
4.	Zmiany w opłucnej	783
5.	Zmiany w naczyniach płucnych.....	783
6.	Zmiany w mięśniach oddechowych	783
Ł.	Niepożądane reakcje polekowe w układzie oddechowym <i>Elżbieta Wiatr</i>	784
M.	Wady rozwojowe układu oddechowego	
	<i>Grzegorz Lis</i>	789
1.	Brak płuca i hipoplazja płuca.....	789
2.	Torbiel bronchogenna	789
3.	Sekwestracja płuca	789
4.	Wrodzona gruczołakowatość torbielowata płuc	790
5.	Wrodzona rozedma płatowa.....	790
6.	Przetoka tchawiczoprzełykowa i atrezja przełyku.....	791
7.	Wrodzona przepuklina przeponowa.....	791
8.	Tracheomalacja i tracheobronchomalacja	791
N.	Urazy płuc <i>Henryk Olechnowicz</i>	792
O.	Niewydolność oddechowa	793
1.	Patofizjologia niewydolności oddechowej.....	
	<i>Miłosz Jankowski, Wiesław Królikowski</i>	793
2.	Ostra niewydolność oddechowa.....	
	<i>Wiesław Królikowski, Miłosz Jankowski</i>	795
3.	Przewlekła niewydolność oddechowa.....	
	<i>Miłosz Jankowski, Wiesław Królikowski</i>	799
4.	Leczenie tlenem <i>Dorota Górecka</i>	801
5.	Wentylacja mechaniczna płuc.....	
	<i>Magdalena Twardowska, Miłosz Jankowski</i>	804
5.1.	Inwazyjna wentylacja mechaniczna dodatnim ciśnieniem	804
5.2.	Nieinwazyjna wentylacja mechaniczna dodatnim ciśnieniem.....	807
6.	Przeszczepianie płuc oraz serca i płuc.....	
	<i>Marian Zembala, Dariusz Jastrzębski, Jacek Wojarski, Sławomir Żegleń</i>	808
P.	Rehabilitacja w chorobach układu oddechowego <i>Roman Nowobilski</i>	810
1.	Metody i techniki fizjoterapii oddechowej.....	810
2.	Ćwiczenia kontrolowanego oddychania.....	814
3.	Trening ogólnokondycyjny.....	814
4.	Trening sprawności funkcjonalnej.....	814
5.	Edukacja i oddziaływanie psychospołeczne.....	814
R.	Wziewne stosowanie leków w chorobach układu oddechowego	
	<i>Anna Bręborowicz, Agnieszka Padjas</i>	815
S.	Leczenie uzależnienia od tytoniu	
	<i>Dorota Górecka, Małgorzata Bała</i>	821

Choroby układu pokarmowego

A.	Objawy chorób układu pokarmowego	829
1.	Ból brzucha <i>Justyna Kotynia, Ewa Małecka-Panas</i>	829
2.	Dysfagia <i>Justyna Kotynia, Ewa Małecka-Panas</i>	832
3.	Nudności i wymioty <i>Anna Mokrowiecka, Ewa Małecka-Panas</i>	834
4.	Biegunka <i>Piotr Daniel, Ewa Małecka-Panas</i>	838
5.	Zaparcie <i>Renata Talar-Wojnarowska, Ewa Małecka-Panas</i>	841
6.	Krwawienia z przewodu pokarmowego.....	
	<i>Anita Gąsiorowska, Ewa Małecka-Panas</i>	842
7.	Żółtaczka <i>Jacek Juszczyk</i>	844
8.	Wodobrzusze <i>Jacek Juszczyk</i>	846
B.	Badania diagnostyczne	849
1.	Badania laboratoryjne	849
1.1.	Jelito cienkie <i>Hanna Szajewska</i>	849
1.1.1.	pH kału	849
1.1.2.	Test na obecność substancji redukujących w kale.....	849
1.1.3.	Stężenie elektrolitów i osmolalność kału.....	849
1.1.4.	Test tolerancji laktozy	849
1.1.5.	Oddechowe testy wodorowe	850
1.1.6.	Aktywność disacharydaz w skrawkach błony śluzowej jelita cienkiego	850
1.1.7.	Badanie mikroskopowe kału.....	850
1.1.8.	Wydalanie tłuszczu w kale.....	850
1.1.9.	Izotopowe testy oddechowe z CO ₂	850
1.1.10.	Stężenie α ₁ -antytrypsyny w kale.....	851
1.1.11.	Badania serologiczne w celiakii	851
1.2.	Trzustka <i>Andrzej Dąbrowski</i>	851
1.2.1.	Amylaza	851
1.2.2.	Lipaza	851
1.2.3.	Elastaza 1	852
1.2.4.	Test sekretynowo-cholecystokininowy	852
1.3.	Wątroba <i>Jacek Juszczyk</i>	852
1.3.1.	Enzymy wątrobowe	852
1.3.2.	Bilirubina.....	855
1.3.3.	Białka osocza	855
1.3.4.	Amoniak.....	856
1.3.5.	Próby czynnościowe	856
2.	Badania czynnościowe.....	856
2.1.	Przełyk <i>Marek Pazurek, Ewa Małecka-Panas</i>	856
2.1.1.	pH-metria przełyku	856
2.1.2.	Manometria przełyku.....	857
2.2.	Jelito grube <i>Witold Bartnik</i>	858
2.2.1.	Ocena czasu pasażu jelitowego	858
2.2.2.	Manometria odbytu i odbytnicy	858
2.2.3.	Defekografia	858
3.	Badania obrazowe.....	858
3.1.	Radiogramy <i>Andrzej Cieszanowski, Marek Gołębiowski</i>	858
3.1.1.	Radiogram przeglądowy jamy brzusznej.....	858
3.1.2.	Badania kontrastowe przewodu pokarmowego.....	859
3.1.3.	Cholangiografia rentgenowska	862
3.2.	Tomografia komputerowa.....	
	<i>Andrzej Cieszanowski, Marek Gołębiowski</i>	863
3.3.	Rezonans magnetyczny.....	
	<i>Andrzej Cieszanowski, Marek Gołębiowski</i>	869
3.4.	Ultrasonografia przebrzuszną <i>Ireneusz Gierbliński</i>	871
4.	Endoskopia przewodu pokarmowego <i>Krzysztof Marlicz</i>	876
4.1.	Panendoskopia górnego odcinka przewodu pokarmowego (ezofagogastroduodenoskopia).....	876

4.2.	Endoskopowa cholangiopankreatografia wsteczna (ECPW).....	879	6.3.	Nowotwory podścieliskowe żołądka.....	929
4.3.	Endoskopia jelita grubego (rektoskopia, rektosigmoidoskopia, kolonoskopia).....	879	6.4.	Nowotwory neuroendokryne żołądka.....	929
4.4.	Endoskopia jelita cienkiego.....	880	6.5.	Polipy żołądka.....	930
4.4.1.	Endoskopia kapsułkowa.....	881	6.6.	Nowotwory dwunastnicy.....	930
5.	Ultrasonografia endoskopowa (endosonografia) <i>Marcin Polkowski</i>	881	7.	Choroba Ménériera <i>Krzysztof Marlicz</i>	930
6.	Badania morfologiczne <i>Dorota Jarosz</i>	886	8.	Uchyłki dwunastnicy <i>Krzysztof Marlicz</i>	931
6.1.	Zapalenie błony śluzowej żołądka.....	886	9.	Bezoary <i>Krzysztof Marlicz</i>	932
6.2.	Celiakia (enteropatia glutenowa, choroba trzewna).....	887	10.	Wady rozwojowe <i>Krzysztof Marlicz</i>	932
7.	Badania mikrobiologiczne <i>Elżbieta Rozynek</i>	888			
C.	Choroby przełyku	890	E.	Choroby jelita cienkiego	933
1.	Fizjologia <i>Marek Pazurek, Ewa Malecka-Panas</i>	890	1.	Fizjologia <i>Hanna Szajewska</i>	933
2.	Zaburzenia motoryki przełyku <i>Renata Talar-Wojnarowska, Ewa Malecka-Panas</i>	890	2.	Zaburzenia trawienia i wchłaniania.....	935
2.1.	Achalazja.....	891	2.1.	Celiakia <i>Hanna Szajewska</i>	935
2.2.	Rozlany skurcz przełyku.....	893	2.2.	Zespół krótkiego jelita <i>Marek Pertkiewicz, Stanisław Kłęk</i>	939
2.3.	Bolesne skurcze przełyku.....	893	2.3.	Zespół rozrostu bakteryjnego <i>Hanna Szajewska</i>	941
3.	Choroba refluksowa przełyku <i>Renata Talar-Wojnarowska, Anita Gąsiorowska, Ewa Malecka-Panas</i>	894	2.4.	Enteropatia z utratą białka <i>Jerzy Socha</i>	942
4.	Nowotwory przełyku <i>Anna Mokrowiecka, Ewa Malecka-Panas</i>	898	2.5.	Choroba Whipple'a <i>Witold Bartnik</i>	944
4.1.	Rak przełyku.....	898	3.	Nowotwory jelita cienkiego <i>Witold Bartnik</i>	945
5.	Inne choroby przełyku.....	901	4.	Uchyłki jelita cienkiego <i>Hanna Szajewska</i>	946
5.1.	Uchyłki przełyku <i>Ewa Malecka-Panas</i>	901	4.1.	Uchyłki nabyte.....	946
5.2.	Oparzenia przełyku <i>Renata Talar-Wojnarowska, Ewa Malecka-Panas</i>	902	4.2.	Uchylek Meckla.....	947
5.3.	Wady wrodzone przełyku <i>Marek Pazurek, Ewa Malecka-Panas</i>	903	5.	Wady wrodzone jelita cienkiego <i>Hanna Szajewska</i>	947
5.3.1.	Przetoki oskrzelowo-przełykowe i zarośnięcie przełyku.....	903	5.1.	Zdwojenie jelita cienkiego.....	947
5.3.2.	Wrodzone zwężenie przełyku.....	903	5.2.	Malrotacja jelit z wtórnym skrętem jelit.....	948
5.3.3.	Wrodzone zdwojenia przełyku.....	904			
5.3.4.	Pierścienie przełyku.....	904	F.	Choroby jelita grubego <i>Witold Bartnik</i>	949
5.3.5.	Przepuklina rozworu przełykowego.....	904	1.	Fizjologia.....	949
5.4.	Choroby infekcyjne przełyku <i>Anna Mokrowiecka, Ewa Malecka-Panas</i>	904	2.	Zespół jelita drażliwego.....	950
5.4.1.	Grzybica przełyku.....	904	3.	Choroba Hirschsprunga.....	953
5.4.2.	Zapalenie przełyku wywołane przez wirus opryszczki zwykłej.....	906	4.	Uchyłki jelita grubego.....	954
5.4.3.	Cytomegalowirusowe zapalenie przełyku.....	907	5.	Wrzodziejące zapalenie jelita grubego.....	955
5.4.4.	Inne wirusowe zapalenia przełyku.....	907	6.	Choroba Leśniowskiego i Crohna.....	962
5.4.5.	Bakteryjne zapalenie przełyku.....	907	7.	Mikroskopowe zapalenia jelita grubego.....	968
5.4.6.	Gruźlica przełyku.....	907	8.	Niedokrwienne zapalenie jelita grubego.....	969
5.5.	Pasożytnicze choroby przełyku <i>Anna Mokrowiecka, Ewa Malecka-Panas</i>	907	9.	Polipy i nowotwory jelita grubego.....	970
			9.1.	Polipy gruczolakowe.....	970
D.	Choroby żołądka i dwunastnicy	908	9.2.	Polipy nienowotworowe.....	972
1.	Fizjologia <i>Tomasz Brzozowski</i>	908	9.3.	Nowotwory uwarunkowane genetycznie.....	972
2.	Dyspepsja <i>Krzysztof Marlicz</i>	910	9.3.1.	Zespoły polipowatości rodzinnej.....	972
3.	Zapalenia żołądka <i>Krzysztof Marlicz</i>	913	9.3.2.	Zespół Lyncha.....	972
3.1.	Ostra gastropatia krwotoczna (nadżerkowa).....	913	9.4.	Rak jelita grubego.....	973
3.2.	Zapalenie żołądka wywołane przez <i>Helicobacter pylori</i>	914	10.	Zespół wrzodu samotnego odbytnicy <i>Władysław Januszewicz</i>	976
3.3.	Autoimmunologiczne zapalenie żołądka.....	916	11.	Choroby odbytu.....	977
3.4.	Gastropatia żółciowa.....	916	11.1.	Ropnie.....	978
4.	Choroba wrzodowa żołądka i dwunastnicy <i>Witold Bartnik</i>	917	11.2.	Przetoki.....	978
4.1.	Choroba wrzodowa a niesteroidowe leki przeciwzapalne.....	922	11.3.	Guzki krwawnicze.....	978
5.	Zespół Zollingera i Ellisona <i>Witold Bartnik</i>	923	11.4.	Szczelina odbytu.....	979
6.	Nowotwory żołądka i dwunastnicy <i>Krzysztof Marlicz</i>	925	11.5.	Rak odbytu <i>Wojciech M. Wysocki</i>	979
6.1.	Rak żołądka.....	925	12.	Zaparcie idiopatyczne.....	980
6.2.	Chłoniaki żołądka.....	928			
			G.	Choroby infekcyjne i pasożytnicze przewodu pokarmowego	984
			1.	Ostra biegunka infekcyjna <i>Tomasz Mach</i>	984
			1.1.	Biegunka podróżnych.....	989
			1.2.	Biegunka szpitalna.....	990
			1.3.	Biegunka związana z antybiotykoterapią.....	990
			1.4.	Zatrucie pokarmowe.....	991
			2.	Rzekomobłoniaste zapalenie jelit <i>Witold Bartnik</i>	993
			3.	Zakażenia przewodu pokarmowego u osób z niedoborem odporności <i>Tomasz Mach</i>	995
			4.	Choroby pasożytnicze przewodu pokarmowego <i>Tomasz Mach, Jerzy Stefaniak</i>	997

4.1.	Giardioza	997	7.	Autoimmunologiczne zapalenie wątroby	1076
4.2.	Pełzakowica	999		<i>Marta Wawrzynowicz-Syczewska</i>	1076
4.3.	Owsica	1001	8.	Pierwotna marskość żółciowa wątroby <i>Piotr Milkiewicz</i>	1080
4.4.	Glistnica	1002	9.	Hiperbilirubinemia wrodzona <i>Tomasz Mach</i>	1083
4.5.	Tasiemczyca	1003	9.1.	Zespół Gilberta	1083
H.	Choroby trzustki <i>Andrzej Dąbrowski, Grażyna Jurkowska,</i>		9.2.	Rzadkie wrodzone hiperbilirubinemie	1083
	<i>Urszula Wereszczyńska-Sięmiątkowska</i>	1005	10.	Metaboliczne choroby wątroby	1085
1.	Fizjologia	1005	10.1.	Porfirie <i>Grażyna Biesiada</i>	1085
2.	Ostre zapalenie trzustki	1006	10.1.1.	Ostra porfiria przerywana	1086
3.	Przewlekłe zapalenie trzustki	1015	10.1.2.	Porfiria mieszana	1087
4.	Torbiele trzustki	1021	10.1.3.	Porfiria skórna późna	1087
5.	Nowotwory trzustki	1024	10.2.	Choroba Wilsona <i>Tomasz Mach</i>	1088
5.1.	Rak trzustki	1024	11.	Hemochromatoza <i>Tomasz Mach</i>	1091
5.2.	Nowotwory torbielowate	1028	11.1.	Hemochromatoza pierwotna	1091
6.	Wrodzone choroby trzustki	1028	11.2.	Syderozy wtórne i postaci mieszane	1094
6.1.	Dziedziczne zapalenie trzustki	1028	12.	Alkoholowa choroba wątroby <i>Tomasz Mach</i>	1095
6.2.	Wady wrodzone trzustki	1028	12.1.	Alkoholowe stłuszczenie wątroby	1095
I.	Choroby pęcherzyka żółciowego		12.2.	Alkoholowe zapalenie wątroby	1096
	i dróg żółciowych	1030	12.3.	Alkoholowa marskość wątroby	1098
1.	Fizjologia <i>Piotr Daniel, Ewa Małecka-Panas</i>	1030	13.	Niealkoholowe stłuszczeniowe zapalenie wątroby	1098
2.	Dysfunkcja zwieracza Oddiego <i>Ewa Małecka-Panas</i>	1031		<i>Tomasz Mach</i>	1098
3.	Kamica żółciowa i zapalenie dróg żółciowych		14.	Marskość wątroby <i>Marta Wawrzynowicz-Syczewska</i>	1101
	<i>Anita Gąsiorowska, Ewa Małecka-Panas</i>	1033	15.	Ostra niewydolność wątroby <i>Anna Boroń-Kaczmarek</i>	1113
3.1.	Kamica pęcherzyka żółciowego	1033	16.	Zakrzepica żyły wrotnej i żył wątrobowych	
3.2.	Ostre zapalenie pęcherzyka żółciowego	1035		<i>Marek Krawczyk, Waldemar Patkowski</i>	1117
3.3.	Przewlekłe zapalenie pęcherzyka żółciowego	1037	16.1.	Zakrzepica żyły wrotnej	1117
3.4.	Kamica przewodowa	1037	16.2.	Zakrzepica żył wątrobowych	1119
3.5.	Ostre zapalenie dróg żółciowych	1038	17.	Nowotwory wątroby <i>Marek Krawczyk, Waldemar Patkowski</i>	1121
4.	Pierwotne stwardniające zapalenie dróg żółciowych		17.1.	Naczyniak krwionośny wątroby	1121
	<i>Piotr Milkiewicz</i>	1040	17.2.	Ogniskowy rozrost guzkowy	1122
5.	Torbiele dróg żółciowych <i>Ewa Małecka-Panas</i>	1042	17.3.	Gruźlak wątrobowokomórkowy	1123
6.	Nowotwory pęcherzyka żółciowego i dróg żółciowych		17.4.	Rak wątrobowokomórkowy	1124
	<i>Piotr Daniel, Ewa Małecka-Panas</i>	1044	17.5.	Nowotwory wtórne	1127
6.1.	Rak dróg żółciowych	1044	18.	Przeszczepianie wątroby <i>Marek Krawczyk, Waldemar Patkowski</i>	1129
6.2.	Rak pęcherzyka żółciowego	1046	K.	Ostry brzuch	1132
6.3.	Rak okolicy głowy trzustki (tzw. rak brodawki Vatera)	1046	1.	Niedrożność jelit <i>Jan Ciećkiewicz</i>	1132
J.	Choroby wątroby	1049	1.1.	Niedrożność porażenna jelit	1133
1.	Fizjologia <i>Jacek Juszczak</i>	1049	1.2.	Niedrożność mechaniczna jelit	1135
2.	Badanie morfologiczne	1052	2.	Ostre zapalenie wyrostka robaczkowego	
2.1.	Biopsja wątroby <i>Jacek Juszczak</i>	1052		<i>Witold Bartnik, Jan Ciećkiewicz</i>	1136
2.1.1.	Biopsja przeszskórna	1052	3.	Krwawienie do przewodu pokarmowego	1137
2.1.2.	Biopsja przezżylna	1053	3.1.	Ogólne zasady postępowania <i>Jan Ciećkiewicz</i>	1137
2.1.3.	Biopsja laparoskopowa lub otwarta	1054	3.2.	Krwawienie z wrzodu <i>Witold Bartnik</i>	1137
2.2.	Ocena histologiczna <i>Bożena Walewska-Zielecka</i>	1054	3.3.	Krwawienie z żyłaków przetyku	
2.3.	Alternatywne metody oceny zaawansowania			<i>Marek Krawczyk, Waldemar Patkowski</i>	1140
	włóknienia wątroby <i>Jacek Juszczak</i>	1056	L.	Nadwrażliwość pokarmowa	
3.	Ostre wirusowe zapalenie wątroby (WZW)			<i>Zbigniew Bartuzi, Andrea Horvath</i>	1145
	<i>Jacek Juszczak</i>	1056	IV	Choroby układu wewnętrzwydzielniczego	
3.1.	Ostre WZW typu A	1056	A.	Choroby podwzgórza i przysadki	1153
3.2.	Ostre WZW typu B i D	1059	1.	Fizjologia <i>Jolanta Kunert-Radek</i>	1153
3.2.1.	Wirusowe zapalenie wątroby typu D	1062	2.	Badania diagnostyczne <i>Jolanta Kunert-Radek</i>	1156
3.3.	Ostre WZW typu C	1062	2.1.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe	1156
3.4.	Ostre WZW typu E	1064	2.2.	Badania laboratoryjne	1157
3.5.	Zapalenia wątroby wywołane zakażeniami wirusami		2.2.1.	Hormony przedniego płata przysadki	1157
	wtórnie hepatotropowymi	1065	2.2.2.	Hormony tylnego płata przysadki	1157
4.	Przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu B		2.3.	Badania obrazowe	1157
	<i>Jacek Juszczak</i>	1066			
5.	Przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu C				
	<i>Jacek Juszczak</i>	1070			
6.	Polekowe uszkodzenia wątroby <i>Anna Boroń-Kaczmarek</i>	1074			

2.3.1.	Radiogramy	1157	2.4.	Badania morfologiczne <i>Andrzej Lewiński</i>	1195
2.3.2.	Tomografia komputerowa	1158	2.4.1.	Badanie cytologiczne	1195
2.3.3.	Rezonans magnetyczny	1158	2.4.2.	Badanie histologiczne	1197
2.3.4.	Scyntygrafia receptorowa	1159	2.4.3.	Badanie śródoperacyjne tarczycy	1198
2.4.	Badanie okulistyczne	1160	3.	Nadczynność tarczycy	
2.5.	Badania morfologiczne	1160		<i>Barbara Jarząb, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	1198
3.	Choroby podwzgórza, tylnego płata przysadki i szyszynki		3.1.	Choroba Gravesa i Basedowa	1207
	<i>Jolanta Kunert-Radek</i>	1160	3.2.	Orbitopatia tarczycowa	1211
3.1.	Choroby podwzgórza	1160	3.3.	Wole guzkowe toksyczne	1213
3.1.1.	Guzy okolicy podwzgórzowo-przysadkowej	1160	3.4.	Guzek autonomiczny pojedynczy	1209
3.1.2.	Urazy głowy	1162	3.5.	Inne przyczyny nadczynności tarczycy	1215
3.1.3.	Jatrogenne uszkodzenia podwzgórza	1162	3.6.	Subkliniczna nadczynność tarczycy	1216
3.1.4.	Zapalenia	1162	3.7.	Nadczynność tarczycy podczas ciąży	1217
3.1.5.	Zaburzenia dziedziczne	1162	3.8.	Przełom tarczycowy	1218
3.1.6.	Zaburzenia naczyniowe	1162	4.	Niedoczynność tarczycy <i>Andrzej Lewiński</i>	1219
3.2.	Zaburzenia czynności przedniego płata przysadki		5.	Zapalenia tarczycy <i>Andrzej Lewiński</i>	1226
	pochożenia podwzgórzowego	1163	5.1.	Przewlekłe zapalenia tarczycy	1226
3.3.	Choroby podwzgórza i tylnego płata przysadki	1163	5.1.1.	Przewlekłe autoimmunologiczne zapalenie tarczycy	
3.3.1.	Moczówka prosta	1163		(choroba Hashimoto)	1226
3.3.2.	Zespół nieadekwatnego wydzielania wazopresyny		5.1.2.	Niebolesne (ciche) zapalenie tarczycy i poporodowe	
	(zespół Schwartz'a i Barttera)	1164		zapalenie tarczycy	1227
3.4.	Zespół pustego siodła	1165	5.1.3.	Choroba Riedla	1228
3.5.	Guzy szyszynki	1166	5.1.4.	Przewlekłe zapalenia tarczycy indukowane lekami	1228
4.	Niedoczynność przysadki <i>Wojciech Zgliczyński</i>	1166	5.1.5.	Wole amyloidowe	1228
4.1.	Nowotwory prowadzące do niedoczynności przysadki	1169	5.1.6.	Torbiel błonowcowa	1228
4.2.	Pourazowe i jatrogenne uszkodzenie przysadki	1170	5.2.	Podostre zapalenie tarczycy (choroba de Quervaina)	1229
4.3.	Naczyniopochodne uszkodzenie przysadki	1170	5.3.	Ostre zapalenia tarczycy	1230
4.3.1.	Poporodowa martwica przysadki (zespół Sheehana)	1170	5.3.1.	Ostre bakteryjne zapalenia tarczycy	1230
4.3.2.	Udar krwotoczny przysadki	1170	5.3.2.	Ostre niebakteryjne zapalenia tarczycy	1230
4.4.	Choroby naciekowo-zapalne przysadki	1171	6.	Zaburzenia z niedoboru jodu <i>Andrzej Lewiński</i>	1231
4.5.	Wrodzone zaburzenia rozwojowe	1171	7.	Choroby przebiegające z eutyreozą	
4.6.	Izolowane niedobory hormonów przysadki	1171		<i>Barbara Jarząb, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	1232
5.	Guzy przysadki <i>Wojciech Zgliczyński</i>	1171	7.1.	Wole mięszone nietoksyczne	1232
5.1.	Guz prolaktynowy	1173	7.2.	Wole guzkowe nietoksyczne	1232
5.2.	Guzy wydzielające hormon wzrostu (akromegalia)	1177	7.3.	Przypadkowo wykryte guzki tarczycy	1235
5.3.	Guzy wydzielające ACTH	1181	8.	Rak tarczycy <i>Barbara Jarząb, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	1235
5.3.1.	Choroba Cushinga	1181	8.1.	Mikrorak tarczycy	1237
5.3.2.	Zespół Nelsona	1182	8.2.	Rak brodawkowy i rak pęcherzykowy	1237
5.3.3.	Zespół ektopowego wydzielania ACTH	1182	8.3.	Rak rdzeniasty	1238
5.4.	Guzy wydzielające hormony glikoproteinowe	1183	8.4.	Rak niezróżnicowany (anaplastyczny)	1238
5.4.1.	Guz gonadotropinowy	1183	9.	Leczenie operacyjne chorób tarczycy	
5.4.2.	Guz tyreotropinowy	1184		<i>Barbara Jarząb, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	1238
5.5.	Nieczynny guz przysadki	1184	9.1.	Powikłania pooperacyjne	1239
5.6.	Przypadkowo wykryty guz przysadki	1185	10.	Zespół oporności na hormony tarczycy <i>Andrzej Lewiński</i>	1239
B.	Choroby tarczycy	1186	11.	Zespół zaburzeń pozatarczycowych przebiegających	
1.	Fizjologia			z eutyreozą <i>Andrzej Lewiński</i>	1240
	<i>Barbara Jarząb, Andrzej Lewiński, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	1186	C.	Choroby przytarczyc	
2.	Badania diagnostyczne	1187		<i>Franciszek Kokot, Edward Franek</i>	1242
2.1.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe		1.	Fizjologia	1242
	<i>Barbara Jarząb, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	1187	2.	Badania diagnostyczne	1243
2.2.	Badania laboratoryjne		2.1.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe	1243
	<i>Barbara Jarząb, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	1188	2.2.	Badania laboratoryjne	1243
2.2.1.	Hormony	1188	2.2.1.	Parathormon	1243
2.2.2.	Tyreoglobulina	1191	2.2.2.	Wapń całkowity i zjonizowany	1243
2.2.3.	Przeciwciała przeciwtarczycowe	1191	2.2.3.	Fosforany nieorganiczne	1244
2.2.4.	Wydalanie jodu z moczem (joduria)	1192	2.2.4.	Wchłanianie zwrotne fosforanów	
2.3.	Badania obrazowe <i>Barbara Jarząb, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	1192		przez cewki nerkowe	1244
2.3.1.	RTG, TK, MR	1192	2.2.5.	Witamina D i jej aktywne metabolity	1244
2.3.2.	Ultrasonografia	1193			
2.3.3.	Scyntygrafia	1194			

2.2.6.	Wydalenie cAMP z moczem w warunkach podstawowych oraz po podaniu egzogennej PTH (test Ellswortha i Howarda)	1245	5.	Choroby przebiegające z zaburzeniami wydzielania mineralokortykosteroidów <i>Jadwiga Słowińska-Szednicka</i>	1274
2.2.7.	Peptyd podobny do parathormonu (PTHrP)	1245	5.1.	Nadciśnienie tętnicze zależne od nadmiaru mineralokortykosteroidów	1274
2.2.8.	Markery obrotu kostnego (osteogenezy i osteolizy)	1245	5.1.1.	Hiperaldosteronizm pierwotny (zespół Conna)	1274
2.3.	Badania obrazowe	1246	5.1.2.	Zespoły nadmiaru deoksykortykosteronu	1278
3.	Nadczynność przytarczyc	1246	5.1.3.	Pozorny nadmiar mineralokortykosteroidów (<i>apparent mineralocorticoid excess</i> – AME)	1278
3.1.	Pierwotna nadczynność przytarczyc	1246	5.2.	Hiperaldosteronizm wtórny	1278
3.2.	Wtórna nadczynność przytarczyc	1249	5.3.	Hipoaldosteronizm	1279
3.3.	Trzeciorzędowa nadczynność przytarczyc	1250	6.	Zespoły nadmiaru androgenów <i>Jadwiga Słowińska-Szednicka</i>	1279
4.	Niedoczynność przytarczyc	1251	6.1.	Hirsutyzm i wirylizacja	1279
4.1.	Pierwotna niedoczynność przytarczyc	1251	6.2.	Guzy nadnerczy wydzielające androgeny	1281
4.2.	Wtórna niedoczynność przytarczyc	1252	6.3.	Wrodzony przerost nadnerczy z niedoboru 21-hydroksylazy	1282
4.3.	Rzekoma niedoczynność przytarczyc	1253	6.4.	Wrodzony przerost nadnerczy z niedoboru 11 β -hydroksylazy	1283
D.	Choroby kory nadnerczy	1255	7.	Przypadkowo wykryty guz nadnercza (incidentaloma) <i>Anna A. Kasperlik-Zaluska</i>	1284
1.	Fizjologia	1255	8.	Rak nadnercza <i>Anna A. Kasperlik-Zaluska</i>	1286
1.1.	Glikokortykosteroidy <i>Anna A. Kasperlik-Zaluska</i>	1255	E.	Choroby rdzenia nadnerczy <i>Włodzisław Januszewicz, Andrzej Januszewicz, Aleksander Prejbiś</i>	1289
1.2.	Mineralokortykosteroidy <i>Jadwiga Słowińska-Szednicka</i>	1257	1.	Fizjologia	1289
1.3.	Androgeny nadnerczowe <i>Jadwiga Słowińska-Szednicka</i>	1258	2.	Badania diagnostyczne	1289
2.	Badania diagnostyczne	1258	2.1.	Badania laboratoryjne	1289
2.1.	Badania laboratoryjne	1258	2.1.1.	Katecholaminy i ich metabolity	1289
2.1.1.	Kortyzol <i>Anna A. Kasperlik-Zaluska</i>	1258	2.1.2.	Próba czynnościowa	1289
2.1.2.	17-hydroksykortykosteroidy (17-OHKS) i wolne kortykoidy w zbiorce dobowej moczu <i>Anna A. Kasperlik-Zaluska</i>	1259	2.2.	Badania obrazowe	1289
2.1.3.	ACTH <i>Anna A. Kasperlik-Zaluska</i>	1259	3.	Guz chromochłonny	1290
2.1.4.	Test pobudzania wydzielania kortyzolu syntetyczną kortykotropiną <i>Anna A. Kasperlik-Zaluska</i>	1259	4.	Złośliwy guz chromochłonny	1295
2.1.5.	Test pobudzania wydzielania ACTH i kortyzolu za pomocą CRH (test stymulacyjny z CRH) <i>Anna A. Kasperlik-Zaluska</i>	1259	F.	Choroby jajników <i>Piotr Skalba</i>	1296
2.1.6.	Testy hamowania deksametazonem <i>Anna A. Kasperlik-Zaluska</i>	1260	1.	Fizjologia	1296
2.1.7.	Badania hormonalne układu renina–angiotensyna–aldosteron <i>Jadwiga Słowińska-Szednicka</i>	1260	2.	Badania diagnostyczne	1298
2.1.8.	Androgeny nadnerczowe <i>Jadwiga Słowińska-Szednicka</i>	1261	2.1.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe	1298
2.2.	Badania obrazowe <i>Anna A. Kasperlik-Zaluska</i>	1261	2.2.	Badania laboratoryjne	1298
2.2.1.	Tomografia komputerowa	1261	2.2.1.	Podstawowe oznaczenia stężeń hormonów w surowicy	1298
2.2.2.	Rezonans magnetyczny	1263	2.2.2.	Próby czynnościowe	1299
2.2.3.	Ultrasonografia	1263	2.3.	Badania obrazowe	1299
2.2.4.	Pozytonowa tomografia emisyjna (PET)	1263	3.	Zaburzenia miesiączkowania	1299
2.2.5.	Scyntygrafia	1263	3.1.	Pierwotny i wtórny brak miesiączki	1299
3.	Niedoczynność kory nadnerczy <i>Anna A. Kasperlik-Zaluska</i>	1263	3.2.	Pierwotna i wtórna niewydolność jajników	1300
3.1.	Przewlekła niedoczynność kory nadnerczy	1263	3.2.1.	Pierwotna niewydolność jajników	1300
3.1.1.	Pierwotna niedoczynność kory nadnerczy (choroba Addisona)	1263	3.2.2.	Wtórna niewydolność jajników	1301
3.1.2.	Wtórna niedoczynność kory nadnerczy	1267	3.3.	Inne zaburzenia miesiączkowania	1302
3.2.	Ostra niewydolność kory nadnerczy (przełom nadnerczowy)	1268	3.3.1.	Bolesne miesiączkowanie	1302
4.	Choroby przebiegające z nadmiarem glikokortykosteroidów (zespół Cushinga) <i>Anna A. Kasperlik-Zaluska</i>	1269	3.3.2.	Zespół napięcia przedmiesiączkowego	1302
4.1.	Zespół Cushinga wywołany autonomicznym guzem albo guzami kory nadnerczy	1271	4.	Zespół policystycznych jajników	1302
4.2.	Subkliniczny zespół Cushinga	1272	5.	Guzy jajnika	1305
4.3.	Zespół Cushinga wywołany rozrostem guzkowym nadnerczy	1273	6.	Zaburzenia okresu okołomenopauzalnego i menopauzalnego	1306
4.3.1.	Rozrost makroguzkowy nadnerczy	1273	6.1.	Zaburzenia okresu okołomenopauzalnego	1306
4.3.2.	Rozrost mikroguzkowy nadnerczy – pierwotny pigmentowany drobnoguzkowy rozrost (dysplazja) kory nadnerczy	1273	6.2.	Zaburzenia okresu menopauzalnego	1307
4.4.	Inne stany z nadmiarem glikokortykosteroidów	1274	6.3.	Zasady leczenia hormonalnego w okresie okołomenopauzalnym i menopauzalnym	1307
4.4.1.	Zespoły dziedziczne	1274	G.	Choroby jąder <i>Krzysztof Kula, Jolanta Słowikowska-Hilcz</i>	1309
4.4.2.	Zespoły czynnościowe	1274	1.	Fizjologia	1309
			2.	Badania diagnostyczne	1309

2.1.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe	1309	2.3.2.	Scyntygrafia i PET	1335
2.2.	Badania laboratoryjne	1310	2.4.	Badania morfologiczne	1336
2.2.1.	Badania hormonalne	1310	3.	Nowotwory neuroendokrynne	1336
2.2.2.	Badanie nasienia	1310	3.1.	Nowotwory neuroendokrynne w stopniu złośliwości G1 i G2	1337
2.2.3.	Badania genetyczne	1311	3.1.1.	Guz insuliny Daria Handkiewicz-Junak	1339
2.2.4.	Markery nowotworów z komórek płciowych	1311	3.1.2.	Guz gastrynowy Daria Handkiewicz-Junak	1340
2.2.5.	Inne badania laboratoryjne	1311	3.1.3.	Guz glukagonowy Daria Handkiewicz-Junak	1340
2.3.	Badania obrazowe	1311	3.1.4.	Guz wydzielający VIP (zespół Venera i Morrisona) Daria Handkiewicz-Junak	1340
2.4.	Badanie histologiczne	1311	3.1.5.	Guz somatostatynowy Daria Handkiewicz-Junak	1341
3.	Zaburzenia czynności jąder	1311	3.1.6.	Guzy neuroendokrynne trzustki nieczynne hormonalnie Daria Handkiewicz-Junak	1341
3.1.	Wnętrostwo	1312	3.1.7.	Nowotwory neuroendokrynne wysokozróżnicowane rozwijające się poza trzustką (rakowiaki) Barbara Jarząb, Ewa Placzkiewicz-Jankowska	1341
3.2.	Pierwotna niewydolność hormonalna jąder	1313	3.2.	Raki neuroendokrynne w stopniu złośliwości G3 (niskozróżnicowane) Barbara Jarząb, Ewa Placzkiewicz-Jankowska	1344
3.3.	Uszkodzenie kanalików jądra	1314			
3.4.	Wtórna niewydolność hormonalna jąder	1314			
4.	Nowotwory jądra	1315			
4.1.	Inwazyjne nowotwory z komórek płciowych	1315			
4.2.	Inne nowotwory jądra	1316			
5.	Ginekomastia	1316			
H.	Zaburzenia determinacji i różnicowania płci		K.	Zespoły wielogrzuczołowe	1345
	Krzysztof Kula, Jolanta Słowikowska-Hilcher	1319	1.	Poliendokrynopatie uwarunkowane autoimmunologicznie Andrzej Lewiński	1345
1.	Fizjologia	1319	1.1.	Autoimmunologiczny zespół niedoczynności wielogrzuczołowej typu 1	1345
2.	Badania diagnostyczne	1320	1.2.	Autoimmunologiczny zespół niedoczynności wielogrzuczołowej typu 2	1347
2.1.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe	1320	1.3.	Autoimmunologiczny zespół niedoczynności wielogrzuczołowej typu 3	1347
2.2.	Badania laboratoryjne	1320	2.	Zespoły mnogich nowotworów układu wydzielania wewnętrznego Barbara Jarząb, Ewa Placzkiewicz-Jankowska	1348
2.3.	Badania obrazowe	1320	2.1.	Zespół gruczolakowatości wewnątrzwydzielniczej typu 1	1348
2.4.	Badanie histologiczne	1320	2.2.	Zespół gruczolakowatości wewnątrzwydzielniczej typu 2	1351
3.	Zaburzenia różnicowania płci gonadalnej i somatycznej	1320	2.3.	Inne zespoły mnogich nowotworów układu wydzielania wewnętrznego	1352
3.1.	Zaburzenie rozwoju płciowego jajnikowo-jądrowe lub z zaburzeniem chromosomów płciowych	1321			
3.2.	Zaburzenie rozwoju płciowego z prawidłowym lub zaburzonym kariotypem	1321			
3.2.1.	Zaburzenie rozwoju płciowego 46,XY lub 45,X/46,XY	1321			
3.2.2.	Zaburzenie rozwoju płciowego 46,XX	1322			
4.	Zaburzenia identyfikacji płciowej	1323			
I.	Zaburzenia wzrastania i dojrzewania płciowego		L.	Cukrzyca Jacek Sieradzki	1353
	Ewa Małicka-Tendera	1325	1.	Fizjologia	1353
1.	Fizjologia	1325	2.	Badania diagnostyczne	1354
2.	Badania diagnostyczne	1325	2.1.	Glikemia	1354
2.1.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe	1325	2.2.	Hemoglobina glikowana (HbA1c)	1355
2.2.	Badania laboratoryjne	1326	2.3.	Fruktozamina	1356
2.3.	Badania obrazowe	1327	2.4.	Glukozuria	1357
3.	Zaburzenia wzrastania	1327	2.5.	Ciała ketonowe w moczu i we krwi	1357
3.1.	Somatotropinowa niedoczynność przysadki	1327	2.6.	Insulina	1357
3.2.	Nadmierny wzrost	1329	2.7.	Peptyd C	1357
4.	Zaburzenia dojrzewania płciowego	1329	2.8.	Przeciwciała przeciwwyspowe	1358
4.1.	Przedwczesne dojrzewanie płciowe	1329	2.9.	Próby czynnościowe	1358
4.2.	Opóźnione dojrzewanie płciowe	1329	2.9.1.	Doustny test tolerancji glukozy	1358
J.	Choroby rozproszonego układu wewnątrzwydzielniczego	1332	2.9.2.	Test dożylnego obciążenia glukozą	1358
	Barbara Jarząb, Ewa Placzkiewicz-Jankowska, Daria Handkiewicz-Junak	1332	2.9.3.	Ocena wrażliwości na insulinę	1359
1.	Fizjologia	1332	3.	Cukrzyca	1359
2.	Badania diagnostyczne Daria Handkiewicz-Junak	1332	4.	Cukrzyca a ciąża	1382
2.1.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe	1332	4.1.	Cukrzyca przedciążowa	1382
2.2.	Badania laboratoryjne	1333	4.2.	Cukrzyca rozpoznana podczas ciąży	1383
2.2.1.	Markery swoiste	1333	5.	Ostre powikłania cukrzycy	1385
2.2.2.	Markery nieswoiste	1334	5.1.	Kwasica i śpiączka ketonowa	1385
2.2.3.	Próby czynnościowe	1334	5.2.	Zespół hiperglikemiczno-hiperosmolalny	1387
2.3.	Badania obrazowe	1334	5.3.	Kwasica mleczanowa	1388
2.3.1.	USG, TK, MR	1334	5.4.	Hipoglikemia polekowa	1389
			6.	Przewlekłe powikłania cukrzycy	1390
			6.1.	Powikłania oczne	1391

6.1.1.	Retinopatia cukrzycowa	1391
6.1.2.	Inne powikłania oczne	1392
6.2.	Nefropatia cukrzycowa	1392
6.3.	Neuropatia cukrzycowa	1393
6.4.	Zespół stopy cukrzycowej	1394
6.5.	Powikłania makroangiopatyczne	1397
6.6.	Zmiany skórne	1399
6.7.	Zmiany stawowe	1399
6.8.	Zmiany kostne	1400
6.9.	Zaburzenia psychologiczne i psychiczne	1400

Choroby nerek i dróg moczowych

A.	Fizjologia Franciszek Kokot, Edward Franek, Małgorzata Wągrowa-Danilewicz	1403
B.	Badania diagnostyczne	1406
1.	Objawy podmiotowe Franciszek Kokot, Edward Franek	1406
1.1.	Ból	1406
1.2.	Zaburzenia w oddawaniu moczu	1406
2.	Objawy przedmiotowe Franciszek Kokot, Edward Franek	1407
2.1.	Obrzęki	1407
2.2.	Krwimocz	1407
2.3.	Nadciśnienie tętnicze	1407
3.	Badania laboratoryjne Franciszek Kokot, Edward Franek	1407
3.1.	Ocena czynności poszczególnych odcinków nefronu	1407
3.2.	Badanie ogólne moczu	1409
3.2.1.	Cechy fizyczne moczu	1409
3.2.2.	Cechy biochemiczne moczu	1410
3.2.3.	Cechy morfologiczne moczu	1412
3.3.	Badania krwi	1413
3.3.1.	Kreatynina	1414
3.3.2.	Cystatyna C	1414
3.3.3.	Mocznik	1414
3.3.4.	Kwas moczowy	1415
4.	Badania obrazowe Jerzy Walecki, Ewa Gorczyca-Wiśniewska	1415
4.1.	Radiogram przeglądowy jamy brzusznej	1415
4.2.	Ultrasonografia	1415
4.3.	Urografia klasyczna (rentgenowska)	1417
4.4.	Uretrografia i cystografia	1419
4.5.	Pielografia	1420
4.6.	Tomografia komputerowa	1420
4.7.	Badania radioizotopowe	1421
4.8.	Rezonans magnetyczny	1422
5.	Badania morfologiczne	1423
5.1.	Biopsja nerki Franciszek Kokot, Edward Franek	1423
5.2.	Ocena histologiczna Małgorzata Wągrowa-Danilewicz	1425
6.	Badania mikrobiologiczne Franciszek Kokot, Edward Franek	1426
C.	Ostre uszkodzenie nerek Michał Myśliwiec, Robert Drabczyk	1427
D.	Przewlekła choroba nerek Michał Myśliwiec	1436
E.	Choroby kłębuszków nerkowych	1447
1.	Klasyfikacja i ogólna charakterystyka kłębuszkowych zapaleń nerek Marian Klinger, Robert Drabczyk	1447
2.	Glomerulopatie pierwotne	1449
2.1.	Ostre kłębuszkowe zapalenie nerek (poinfekcyjne, rozplemowe śródłośniczkowe) Marian Klinger, Ilona Dziemianko	1449

2.2.	Gwałtownie postępujące kłębuszkowe zapalenie nerek (rozplemowe zewnątrzłośniczkowe kłębuszkowe zapalenie nerek) Marian Klinger, Ilona Dziemianko	1450
2.3.	Mezangialne kłębuszkowe zapalenie nerek Marian Klinger, Ilona Dziemianko	1453
2.3.1.	Nefropatia IgA	1453
2.3.2.	Nefropatia IgM	1454
2.3.3.	Inne postaci mezangialnego kłębuszkowego zapalenia nerek	1455
2.4.	Błoniastorozplemowe kłębuszkowe zapalenie nerek (mezangialno-łośniczkowe kłębuszkowe zapalenie nerek) Marian Klinger, Ilona Dziemianko	1455
2.5.	Submikroskopowe kłębuszkowe zapalenie nerek Marian Klinger, Krzysztof Kazimierzczak	1456
2.6.	Ogniskowe segmentowe stwardnienie kłębuszków nerkowych Marian Klinger, Krzysztof Kazimierzczak	1457
2.7.	Błoniaste kłębuszkowe zapalenie nerek Marian Klinger, Krzysztof Kazimierzczak	1459
2.8.	Włóknkowe i immunotokoidalne kłębuszkowe zapalenie nerek Marian Klinger, Krzysztof Kazimierzczak	1461
3.	Glomerulopatie wtórne	1461
3.1.	Glomerulopatie wtórne zapalne	1461
3.1.1.	Nefropatia toczniowa Zbigniew Hruby	1461
3.1.2.	Wtórne gwałtownie postępujące kłębuszkowe zapalenie nerek (wtórne rozplemowe zewnątrzłośniczkowe kłębuszkowe zapalenie nerek) Zbigniew Hruby, Marian Klinger	1464
3.1.3.	Wtórne ogniskowe segmentowe stwardnienie kłębuszków nerkowych Zbigniew Hruby	1465
3.1.4.	Wtórne błoniastorozplemowe kłębuszkowe zapalenie nerek Zbigniew Hruby	1466
3.1.5.	Wtórne błoniaste kłębuszkowe zapalenie nerek Zbigniew Hruby	1466
3.1.6.	Wtórne mezangialne kłębuszkowe zapalenie nerek Zbigniew Hruby	1467
3.1.7.	Wtórne submikroskopowe kłębuszkowe zapalenie nerek Zbigniew Hruby	1467
3.2.	Glomerulopatie wtórne niezapalne	1467
3.2.1.	Nefropatia cukrzycowa Edward Franek, Franciszek Kokot	1467
3.2.2.	Szkrobiawica nerek Zbigniew Hruby	1471
3.2.3.	Choroba złogów immunoglobulin monoklonalnych Zbigniew Hruby	1471
3.2.4.	Glomerulopatia lipoproteinowa Marian Klinger, Krzysztof Kazimierzczak	1472
4.	Glomerulopatie wrodzone	1472
4.1.	Zespół Alporta Marian Klinger, Krzysztof Kazimierzczak	1472
4.2.	Nefropatia cienkich błon podstawnych Marian Klinger, Robert Drabczyk	1474
4.3.	Choroba Fabry'ego Marian Klinger, Robert Drabczyk	1474
4.4.	Wrodzone zespoły nerczycowe Marian Klinger, Krzysztof Kazimierzczak	1474
5.	Zespół nerczycowy Marian Klinger, Sławomir C. Zmonarski	1475
F.	Śródmiąższowe zapalenie nerek Stanisław Czekalski	1479
1.	Ostre śródmiąższowe (cewkowo-śródmiąższowe) zapalenie nerek	1480
2.	Przewlekłe śródmiąższowe (cewkowo-śródmiąższowe) zapalenie nerek	1482
G.	Tubulopatie Jan Zawadzki	1485
1.	Glukoza nerkowa	1485
2.	Nerkowa kwasica cewkowa	1486
2.1.	Kwasica cewkowa bliższa	1486

2.2.	Kwasice cewkowe dalsze	1487	2.	Dializa otrzewnowa	Zofia Wańkowicz.....	1447
2.3.	Nerkowa kwasica cewkowa typu 4	1488	3.	Przeszczepianie nerki	Magdalena Durlak	1450
3.	Cystynuria.....	1489	R.	Leczenie żywieniowe w chorobach nerek		
4.	Rodzinna krzywica hipofosfatemiczna	1490		Edward Franek, Michał Nowicki.....	1554	
5.	Zespół Gitelmana	1491	S.	Zasady stosowania leków u osób z chorobami nerek		
6.	Zespół Barttera.....	1492		Bolesław Rutkowski, Andrzej Chamienia, Bogdan Biedunkiewicz	1558	
7.	Moczówka prosta nerkowa	1492				
8.	Zespół Fanconiego	1493				
H.	Kamica nerkowa					
	Władysław Sułowicz, Tomasz Stompór, Robert Drabczyk.....	1495				
I.	Nefropatia zaporowa					
	Władysław Sułowicz, Maciej Drożdż	1503				
J.	Zakażenia układu moczowego					
	Jan Dulawa, Robert Drabczyk.....	1506				
K.	Torbiele nerek	Michał Nowicki				
1.	Torbiele proste nerek	1517				
2.	Nabyta torbielowatość nerek.....	1518				
3.	Zwyrodnienie wielotorbielowate nerek	1518				
4.	Torbielowatość rdzenia nerek	1520				
5.	Nefronofityza	1520				
6.	Gąbczastość rdzenia nerek	1521				
7.	Wielotorbielowata dysplazja nerek.....	1521				
L.	Nowotwory układu moczowego					
	Andrzej Książek, Wojciech Załuska.....	1522				
1.	Guzy nerki	1522				
1.1.	Rak nerkowokomórkowy.....	1522				
1.2.	Rak miedniczki nerkowej i moczowodu	1525				
2.	Rak pęcherza moczowego.....	1525				
3.	Rak cewki moczowej.....	1526				
M.	Wady wrodzone układu moczowego					
	Jacek A. Pietrzyk	1527				
1.	Wady wrodzone nerek	1527				
2.	Wady wrodzone dróg moczowych.....	1529				
2.1.	Wady moczowodów	1529				
2.2.	Wady pęcherza moczowego	1530				
2.3.	Wady cewki moczowej.....	1530				
2.4.	Odpływ pęcherzowo-moczowodowy	1530				
N.	Układ krążenia w chorobach nerek	1533				
1.	Choroby serca u osób z upośledzoną czynnością nerek					
	Jacek Imiela, Krzysztof J. Filipiak	1533				
2.	Nadciśnienie tętnicze w chorobach nerek					
	Andrzej Więcek, Jerzy Chudek	1536				
O.	Nerki a ciąża	Władysław Sułowicz, Tomasz Stompór				
1.	Fizjologia.....	1540				
2.	Zakażenia układu moczowego podczas ciąży	1540				
3.	Ostre uszkodzenie nerek związane z ciążą i porodem.....	1540				
3.1.	Ostra martwica kory nerek	1541				
4.	Ciąża u chorej z przewlekłą niewydolnością nerek	1541				
4.1.	Ciąża w okresie przeddializacyjnym.....	1541				
4.2.	Ciąża podczas leczenia dializami.....	1541				
4.3.	Ciąża po przeszczepieniu nerki	1542				
5.	Nadciśnienie tętnicze a ciąża.....	1542				
5.1.	Stan przedrzucawkowy	1542				
5.2.	Rzucawka	1544				
P.	Leczenie nerkozastępcze	1445				
1.	Hemodializoterapia	Bolesław Rutkowski.....				
		1445				

VI	Choroby układu krwiotwórczego		
A.	Fizjologia	1561	
1.	Hematopoeza	Wiesław Wiktor Jędrzejczak.....	1561
2.	Krzepnięcie krwi i fibrynoliza	Krystyna Zawilska.....	1564
B.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe		
	Andrzej Hellmann	1571	
1.	Objawy podmiotowe	1571	
2.	Objawy przedmiotowe	1571	
2.1.	Powiększenie węzłów chłonnych.....	1571	
2.2.	Powiększenie śledziony	1572	
2.3.	Objawy przedmiotowe skaz krwotocznych	1573	
C.	Badania laboratoryjne i morfologiczne	1574	
1.	Badanie morfologii krwi	Janusz Kabata, Andrzej Hellmann.....	1574
1.1.	Erytrocyty.....	1575	
1.1.1.	Hemoglobina	1575	
1.1.2.	Liczba erytrocytów i hematokryt	1575	
1.1.3.	Wskaźniki erytrocytowe	1575	
1.1.4.	Retikulocyty	1576	
1.1.5.	Erytrogram.....	1577	
1.2.	Leukocyty	1578	
1.3.	Płytki krwi.....	1579	
2.	Badania w niedokrwistościach		
	Maria Podolak-Dawidziak, Bogdan Solnica.....	1580	
2.1.	Badania przemian hemoglobiny	1580	
2.1.1.	Haptoglobina i hemopeksyna	1580	
2.1.2.	Wolna hemoglobina w surowicy i w moczu	1580	
2.1.3.	Methemoglobina.....	1580	
2.1.4.	Hemosyderyna	1580	
2.1.5.	Bilirubina.....	1580	
2.1.6.	Elektroforeza hemoglobiny.....	1581	
2.2.	Ocena jakości erytrocytów.....	1581	
2.2.1.	Oporność osmotyczna erytrocytów	1581	
2.2.2.	Badanie hemolizy w zakwaszonym glicerolu	1581	
2.2.3.	Enzymy wewnątrzkrwinkowe	1581	
2.2.4.	Czas przeżycia erytrocytów	1581	
2.3.	Ocena gospodarki żelazowej	1582	
2.3.1.	Żelazo w surowicy	1582	
2.3.2.	Wysycenie transferyny żelazem	1582	
2.3.3.	Całkowita zdolność wiązania żelaza	1582	
2.3.4.	Rozpuszczalny receptor dla transferyny	1583	
2.3.5.	Ferrytyna	1583	
2.3.6.	Hepcydyna-25.....	1583	
2.3.7.	Protoporfiryna cynkowa	1584	
2.3.8.	Próba doustnego obciążenia żelazem.....	1584	
2.4.	Inne czynniki wpływające na erytropoezę	1584	
2.4.1.	Erytropoetyna	1584	
2.4.2.	Kwas foliowy.....	1584	
2.4.3.	Witamina B ₁₂	1584	
2.5.	Przeciwciała przeciwko erytrocytom (test Coombsa)	1585	

VI

Choroby układu krwiotwórczego

A.	Fizjologia	1561
1.	Hematopoeza	Wiesław Wiktor Jędrzejczak..... 1561
2.	Krzepnięcie krwi i fibrynoliza	Krzyszyna Zawilska..... 1564
B.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe	
	Andrzej Hellmann	1571
1.	Objawy podmiotowe	1571
2.	Objawy przedmiotowe	1571
2.1.	Powiększenie węzłów chłonnych.....	1571
2.2.	Powiększenie śledziony	1572
2.3.	Objawy przedmiotowe skaz krwotocznych.....	1573
C.	Badania laboratoryjne i morfologiczne	1574
1.	Badanie morfologii krwi	Janusz Kabata, Andrzej Hellmann..... 1574
1.1.	Erytrocyty.....	1575
1.1.1.	Hemoglobina	1575
1.1.2.	Liczba erytrocytów i hematokryt	1575
1.1.3.	Wskaźniki erytrocytowe	1575
1.1.4.	Retikulocyty	1576
1.1.5.	Erytrogram.....	1577
1.2.	Leukocyty	1578
1.3.	Płytki krwi.....	1579
2.	Badania w niedokrwistościach	
	Maria Podolak-Dawidziak, Bogdan Solnica.....	1580
2.1.	Badania przemian hemoglobiny	1580
2.1.1.	Haptoglobina i hemopeksyna	1580
2.1.2.	Wolna hemoglobina w surowicy i w moczu	1580
2.1.3.	Methemoglobina.....	1580
2.1.4.	Hemosyderyna	1580
2.1.5.	Bilirubina.....	1580
2.1.6.	Elektroforeza hemoglobiny.....	1581
2.2.	Ocena jakości erytrocytów.....	1581
2.2.1.	Oporność osmotyczna erytrocytów.....	1581
2.2.2.	Badanie hemolizy w zakwaszonym glicerolu	1581
2.2.3.	Enzymy wewnątrzkrwinkowe.....	1581
2.2.4.	Czas przeżycia erytrocytów	1581
2.3.	Ocena gospodarki żelazowej	1582
2.3.1.	Żelazo w surowicy	1582
2.3.2.	Wysycenie transferyny żelazem	1582
2.3.3.	Całkowita zdolność wiązania żelaza.....	1582
2.3.4.	Rozpuszczalny receptor dla transferyny	1583
2.3.5.	Ferrytyna	1583
2.3.6.	Hepcydyna-25.....	1583
2.3.7.	Protoporfiryna cynkowa	1584
2.3.8.	Próba doustnego obciążenia żelazem.....	1584
2.4.	Inne czynniki wpływające na erytropoezę	1584
2.4.1.	Erytropoetyna	1584
2.4.2.	Kwas foliowy.....	1584
2.4.3.	Witamina B ₁₂	1584
2.5.	Przeciwciała przeciwko erytrocytom (test Coombsa)	1585

3.	Badania układu granulocytowego <i>Tomasz Sacha, Bogdan Solnica</i>	1585	6.2.3.	Niedokrwistość hemolityczna mikroangiopatyczna	1628
3.1.	Badania mobilizacji granulocytów.....	1585	6.2.4.	Nocna napadowa hemoglobinuria	1628
3.2.	Badania chemotaksji	1585	7.	Niedokrwistość aplastyczna.....	1629
3.3.	Badania fagocytozy	1585	E.	Białaczki ostre <i>Jerzy Hołowiecki</i>	1633
3.4.	Aktywność fosfatazy zasadowej granulocytów	1586	1.	Ostre białaczki szpikowe	1633
3.5.	Aktywność peroksydazy granulocytów.....	1586	2.	Ostre białaczki/chłoniaki limfoblastyczne	1646
3.6.	Aktywność esteraz leukocytów	1587	F.	Zespoły mielodysplastyczne <i>Jadwiga Dwilewicz-Trojaczek</i>	1653
3.7.	Zawartość ciał tłuszczowych barwionych sudanem czarnym B w granulocytach.....	1587	G.	Nowotwory mieloproliferacyjne	1660
3.8.	Zawartość substancji PAS-dodatnich	1588	1.	Przewlekła białaczka szpikowa <i>Andrzej Hellmann, Witold Prejzner</i>	1660
4.	Immunoglobuliny <i>Anna Dmoszyńska</i>	1588	2.	Czerwieńca prawdziwa <i>Irena Frydecka</i>	1665
4.1.	Elektroforeza białek	1589	3.	Nadpłytkowość samoistna <i>Irena Frydecka</i>	1668
4.2.	Immunofiksacja	1590	4.	Samoistne włóknienie szpiku <i>Irena Frydecka</i>	1671
4.3.	Stężenie immunoglobulin	1590	5.	Przewlekła białaczka eozynofilowa i inne hipereozynofilie <i>Andrzej Hellmann, Witold Prejzner</i>	1674
5.	Badania krzepnięcia krwi i fibrynolizy <i>Bogdan Solnica, Anetta Undas</i>	1591	6.	Mastocytoza <i>Andrzej Hellmann, Andrzej Mital</i>	1677
5.1.	Fibrynogen	1591	7.	Przewlekła białaczka neutrofilowa <i>Andrzej Hellmann</i>	1681
5.2.	Inne czynniki krzepnięcia	1592	8.	Przewlekła białaczka mielomonocytoza <i>Andrzej Hellmann, Andrzej Mital</i>	1682
5.3.	Oporność na aktywowane białko C	1593	9.	Atypowa postać przewlekłej białaczki szpikowej <i>Andrzej Hellmann</i>	1685
5.4.	Antytrombina	1593	H.	Zespoły limfoproliferacyjne	1686
5.5.	Białko C i białko S.....	1594	1.	Przewlekłe białaczki limfatyczne <i>Tadeusz Robak</i>	1686
5.6.	Czynnik von Willebranda.....	1594	1.1.	Przewlekła białaczka limfocytowa B-komórkowa.....	1686
5.7.	Produkty degradacji fibryny i fibrynogenu.....	1595	1.2.	Białaczka włochatokomórkowa.....	1690
5.8.	Badania czynności płytek krwi	1595	1.3.	Białaczka prolimfocytowa.....	1692
5.9.	Markery generacji trombiny.....	1595	1.4.	Białaczka z dużych ziarnistych limfocytów	1692
5.10.	Czas krwawienia	1596	2.	Chłoniaki nieziarnicze <i>Krzysztof Warzocha</i>	1693
5.11.	Próby naczyniowe	1596	3.	Chłoniak Hodgkina (ziarnica złośliwa) <i>Janusz Meder</i>	1707
6.	Badanie szpiku <i>Andrzej Hellmann, Wanda Knopińska-Posłuszny</i>	1596	4.	Gammapatie monoklonalne <i>Anna Dmoszyńska</i>	1713
6.1.	Biopsja szpiku	1596	4.1.	Szpiczak plazmocytowy	1713
6.2.	Ocena mikroskopowa szpiku	1599	4.2.	Makroglobulinemia Waldenströma	1719
7.	Badania immunofenotypu komórek krwi <i>Andrzej Hellmann, Krzysztof Lewandowski</i>	1600	4.3.	Choroby łańcuchów ciężkich.....	1721
8.	Badania genetyczne <i>Olga Haus</i>	1604	5.	Immunolimfoprolifracje atypowe <i>Wiesław Wiktor Jędrzejczak</i>	1722
8.1.	Cytogenetyka klasyczna	1604	5.1.	Zespół hemofagocytowy	1722
8.2.	Cytogenetyka molekularna	1604	I.	Niedobory odporności <i>Jacek Roliński, Tomasz Sacha</i>	1725
8.3.	Łańcuchowa reakcja polimerazy	1606	J.	Zaburzenia hemostazy	1736
8.4.	Inne metody badań genetycznych	1606	1.	Skazy krwotoczne płytkowe <i>Krystyna Zawilska</i>	1736
8.5.	Zastosowanie badań genetycznych w chorobach układu krwiotwórczego.....	1606	1.1.	Małopłytkowości	1736
D.	Niedokrwistości <i>Maria Podolak-Dawidziak</i>	1608	1.1.1.	Małopłytkowości uwarunkowane zmniejszonym wytwarzaniem płytek krwi (małopłytkowości „centralne”).....	1737
1.	Niedokrwistość pokrwotoczna	1608	1.1.2.	Pierwotna małopłytkowość immunologiczna.....	1739
2.	Niedokrwistość z niedoboru żelaza	1609	1.1.3.	Małopłytkowości „obwodowe” immunologiczne	1743
3.	Niedokrwistość syderoblastyczna.....	1612	1.1.4.	Małopłytkowości „obwodowe” nieimmunologiczne	1745
4.	Niedokrwistość chorób przewlekłych.....	1613	1.1.5.	Małopłytkowości związane z sekwestracją płytek krwi (hipersplenizmem).....	1748
5.	Niedokrwistość megaloblastyczna.....	1614	1.1.6.	Małopłytkowości z rozcięcia	1748
5.1.	Niedokrwistość z niedoboru witaminy B ₁₂	1614	1.2.	Nadpłytkowości.....	1748
5.2.	Niedokrwistość z niedoboru kwasu foliowego.....	1617	1.3.	Zaburzenia czynności płytek krwi (trombocytopatie)	1748
6.	Niedokrwistości hemolityczne	1618	1.3.1.	Wrodzone zaburzenia receptorów powierzchniowych błony płytkowej	1748
6.1.	Niedokrwistości hemolityczne wrodzone	1619	1.3.2.	Defekty fosfolipidów błony płytkowej.....	1750
6.1.1.	Sferocytoza wrodzona	1619	1.3.3.	Zaburzenia ziarnistości płytkowych	1750
6.1.2.	Niedobór dehydrogenazy glukozy-6-fosforanowej.....	1619	1.3.4.	Defekty struktury lub cytoszkieletu białek płytkowych	1751
6.1.3.	Niedobór kinazy pirogronianowej	1621			
6.1.4.	Methemoglobinemia	1622			
6.1.5.	Talasemie (niedokrwistości tarczowatokrążkowe)	1623			
6.1.6.	Niedokrwistość sierpowatokrążkowa	1624			
6.2.	Niedokrwistości hemolityczne nabyte	1625			
6.2.1.	Niedokrwistość hemolityczna autoimmunologiczna.....	1625			
6.2.2.	Niedokrwistość hemolityczna z aloimmunizacji	1627			

1.3.5.	Defekty mieszane	1751	1.2.	Czynnik reumatoidalny	1801
1.3.6.	Nabyte zaburzenia czynności płytek krwi	1751	1.3.	Przeciwciała przeciwko cytrulinowanym peptydom	1802
2.	Skazy krwotoczne naczyniowe <i>Krystyna Zawilska</i>	1752	1.4.	Przeciwciała przeciwjądrowe	1803
3.	Skazy krwotoczne osoczowe <i>Jerzy Windyga</i>	1754	1.5.	Przeciwciała antyfosfolipidowe	1805
3.1.	Skazy krwotoczne osoczowe wrodzone	1754	1.6.	Przeciwciała przeciwko cytoplazmie neutrofilów	1805
3.1.1.	Hemofilia A	1754	1.7.	Krioglobuliny	1806
3.1.2.	Hemofilia B	1757	1.8.	Składowe dopełniacza	1806
3.1.3.	Choroba von Willebranda	1758	1.9.	Kompleksy immunologiczne	1807
3.1.4.	Wrodzone niedobory innych czynników krzepnięcia	1759	1.10.	Markery obrotu kostnego	1807
3.2.	Skazy krwotoczne osoczowe nabyte	1760	1.10.1.	Markery kościotworzenia	1807
3.2.1.	Zaburzenia krzepnięcia wywołane niedoborem witaminy K	1760	1.10.2.	Markery resorpcji kostnej	1808
3.2.2.	Zaburzenia krzepnięcia w chorobach wątroby	1760	2.	Badania obrazowe <i>Jadwiga Staniszevska-Varga,</i> <i>Malgorzata Serafin-Król, Anna Ciechomska</i>	1808
3.2.3.	Rozsiane krzepnięcie wewnątrz naczyniowe	1761	2.1.	Radiogramy	1808
3.2.4.	Inne nabyte skazy krwotoczne osoczowe	1763	2.2.	Tomografia komputerowa	1814
4.	Stany nadkrzepliwości <i>Anetta Undas</i>	1764	2.3.	Rezonans magnetyczny	1814
K.	Techniki lecznicze	1768	2.4.	Scyntygrafia	1817
1.	Transfuzjologia kliniczna	1768	2.5.	Ultrasonografia	1818
1.1.	Grupy krwi <i>Bogumiła Michalewska</i>	1768	3.	Artroskopia <i>Władysław Manikowski, Leszek Romanowski</i>	1819
1.2.	Stosowanie krwi i jej składników – zasady ogólne <i>Magdalena Łętowska, Aleksandra Rosiek</i>	1771	4.	Badanie płynu stawowego <i>Irena Zimmermann-Górska</i>	1820
1.3.	Stosowanie krwi i jej składników – zasady szczegółowe <i>Magdalena Łętowska, Aleksandra Rosiek</i>	1773	5.	Badania neurofizjologiczne <i>Juliusz Huber</i>	1823
1.3.1.	Krew pełna konserwowana	1773	5.1.	Badanie elektromiograficzne	1823
1.3.2.	Koncentrat krwinek czerwonych	1776	5.2.	Badanie elektroneurograficzne	1825
1.3.3.	Ubogoleukocytny koncentrat krwinek czerwonych	1777	6.	Densytometria kości <i>Piotr Glusko, Witold Tlustochowicz</i>	1826
1.3.4.	Przemowywany koncentrat krwinek czerwonych	1777	6.1.	Dwuwiązkowa absorpcyjometria rentgenowska	1826
1.3.5.	Koncentrat krwinek płytkowych	1777	6.2.	Ilościowa tomografia komputerowa i metoda ultradźwiękowa	1828
1.3.6.	Koncentrat granulocytarny	1779	D.	Choroby układowe tkanki łącznej	1829
1.3.7.	Napromienionowane składniki krwi	1779	1.	Reumatoidalne zapalenie stawów <i>Anna Filipowicz-Sosnowska</i>	1829
1.3.8.	Osocze świeżo mrożone	1780	2.	Choroba Still'a u dorosłych <i>Irena Zimmermann-Górska</i>	1843
1.3.9.	Krioprecypitat	1780	3.	Toczeń rumieniowaty układowy <i>Jacek Musiał</i>	1845
1.3.10.	Albumina	1781	4.	Toczeń polekowy <i>Jacek Musiał</i>	1853
1.3.11.	Immunoglobuliny	1781	5.	Zespół antyfosfolipidowy <i>Irena Zimmermann-Górska, Jacek Musiał, Jana Skrzypczak</i>	1854
2.	Hemafereza lecznicza <i>Andrzej Hellmann, Maria Bieniaszewska</i>	1781	6.	Twardzina układowa <i>Stanisław Sierakowski, Matylda Sierakowska</i>	1858
3.	Przeszczepianie komórek krwiotwórczych <i>Jan Zaucha, Andrzej Hellmann</i>	1783	7.	Rozlane zapalenie powięzi z eozynofilią <i>Stanisław Sierakowski, Matylda Sierakowska</i>	1866
			8.	Zapalenie wielomięśniowe i skórno-mięśniowe <i>Hanna Chwalińska-Sadowska, Paweł Mielnik</i>	1868
			9.	Mieszana choroba tkanki łącznej i zespoły nakładania <i>Hanna Chwalińska-Sadowska, Marzena Olesińska</i>	1873
			10.	Zapalenia naczyń <i>Andrzej Szczekliki, Jacek Musiał, Jan Szajd</i>	1877
			10.1.	Zapalenie średnich naczyń	1878
			10.1.1.	Guzkowe zapalenie tętnic	1878
			10.1.2.	Choroba Kawasaki'ego	1879
			10.2.	Zapalenie małych naczyń	1880
			10.2.1.	Zapalenie naczyń związane z ANCA	1880
			10.2.2.	Zapalenie małych naczyń związane z kompleksami immunologicznymi	1886
			10.3.	Zapalenie różnych naczyń	1891
			10.3.1.	Zapalenie naczyń w chorobie Behçeta	1891
			10.3.2.	Zapalenie naczyń w zespole Cogana	1891
			10.4.	Zapalenie naczyń jednego narządu	1891
			10.4.1.	Leukocytoklastyczne zapalenie naczyń skóry	1892
			10.5.	Zapalenia naczyń w chorobie układowej	1893
			10.6.	Zapalenie naczyń o prawdopodobnej etiologii	1893
			10.6.1.	Zapalenie naczyń związane z zakażeniem	1893
			10.6.2.	Zapalenie naczyń związane z lekami	1893

VII

Choroby reumatyczne

A. Podział chorób reumatycznych

Irena Zimmermann-Górska

1793

B. Objawy podmiotowe i przedmiotowe

Irena Zimmermann-Górska

1795

1.	Objawy podmiotowe	1795
1.1.	Ból	1795
1.2.	Szttywność	1795
2.	Badanie przedmiotowe układu ruchu	1795
2.1.	Stawy kregostupa	1795
2.2.	Stawy krzyżowo-biodrowe	1796
2.3.	Stawy kończyn	1797
2.3.1.	Stawy skroniowo-żuchwowe	1800
2.3.2.	Badanie mięśni	1800
2.3.3.	Badanie ścięgien i tkanek okołostawowych	1800

C. Badania diagnostyczne

1801

1.	Badania laboratoryjne <i>Beata Nowak, Piotr Wiland</i>	1801
1.1.	Szybkość opadania krwinek czerwonych (odczyn Biernackiego, OB)	1801

10.6.3.	Zapalenie naczyń związane z nowotworem.....	1894
11.	Polimialgia reumatyczna Irena Zimmermann-Górska	1894
12.	Zespół Sjögrena Irena Zimmermann-Górska	1895
E.	Zapalenia stawów z zajęciem stawów kręgosłupa	1899
1.	Zesztywniające zapalenie stawów kręgosłupa Irena Zimmermann-Górska.....	1899
2.	Łuszczycowe zapalenie stawów Jacek Szechiński, Eugeniusz Józef Kucharz.....	1905
3.	Reaktywne zapalenie stawów Brygida Kwiatkowska.....	1910
4.	Zapalenia stawów w przebiegu nieswoistych zapaleń jelit Piotr Wiland, Jacek Szechiński.....	1914
F.	Choroba zwyrodnieniowa stawów	1917
	Leszek Szczepański.....	1917
G.	Infekcyjne (septyczne) zapalenie stawów	1926
	Mariusz Korkosz.....	1926
H.	Choroby związane z obecnością kryształów	1929
	Irena Zimmermann-Górska.....	1929
1.	Dna moczanowa.....	1929
2.	Choroby wywołane przez kryształy pirofosforanu wapnia.....	1933
3.	Zapalenia stawów wywołane przez apatyty.....	1935
4.	Inne odczyny zapalne w stawach wywołane przez kryształy.....	1935
I.	Choroby metaboliczne kości	1936
1.	Osteoporoza Piotr Glusko, Witold Tlustochowicz.....	1936
2.	Osteomalacja Piotr Glusko, Witold Tlustochowicz.....	1942
3.	Choroba Pageta Mariusz Korkosz.....	1943
J.	Reumatyzm tkanek miękkich Włodzimierz Samborski	1946
1.	Tendopatie i entezopatie.....	1946
1.1.	Zespół bolesnego barku.....	1946
1.2.	Inne entezopatie.....	1947
2.	Periartropatie.....	1947
3.	Zapalenia pochewek ścięgniętych.....	1947
4.	Zapalenia kaletek maziowych.....	1947
5.	Fibromialgia.....	1947
6.	Zespoły bólowe kręgosłupa.....	1949
7.	Inne zespoły bólowe.....	1949
K.	Zaburzenia nerwowo-naczyniowe	1950
	Eugeniusz Józef Kucharz.....	1950
1.	Neuropatie uciskowe nerwów obwodowych.....	1950
1.1.	Zespół otworu górnego klatki piersiowej.....	1951
1.2.	Neuropatie uciskowe nerwu pośrodkowego.....	1951
1.2.1.	Zespół mięśnia nawrotnego obłęgo.....	1951
1.2.2.	Zespół cieśni nadgarstka.....	1951
1.3.	Zespół nerwu międzykostnego przedniego przedramienia.....	1952
1.4.	Neuropatie uciskowe nerwu łokciowego.....	1952
1.4.1.	Zespół kanału łokciowego.....	1952
1.4.2.	Zespół kanału nadgarstka nerwu łokciowego.....	1953
1.5.	Meralgia z parestezjami.....	1953
1.6.	Zespół kanału ściepu.....	1953
1.7.	Metatarsalgia Mortona.....	1953
1.8.	Inne rzadkie zespoły uciskowe.....	1953
2.	Algodystrofia.....	1954
L.	Choroby tkanki łącznej uwarunkowane genetycznie Irena Zimmermann-Górska	1957
1.	Zespół nadmiernej ruchomości stawów.....	1957
2.	Zespół Ehlersa i Danlosa.....	1958
Ł.	Inne choroby układu ruchu	1960
1.	Zmiany w układzie ruchu związane z zaburzeniami hormonalnymi Eugeniusz Józef Kucharz.....	1960
1.1.	Zmiany w układzie ruchu związane z cukrzycą.....	1960
1.2.	Zmiany w układzie ruchu związane z chorobami tarczycy.....	1962
1.2.1.	Zmiany w przebiegu tyreotoksykozy.....	1962
1.2.2.	Zmiany w przebiegu niedoczynności tarczycy.....	1962
1.3.	Zmiany w układzie ruchu towarzyszące zaburzeniom wydzielania glikokortykosteroidów.....	1963
1.3.1.	Zmiany w przebiegu zespołu Cushinga.....	1963
1.3.2.	Zmiany w przebiegu niedoczynności kory nadnerczy.....	1963
2.	Zaburzenia układu krwiotwórczego w chorobach reumatycznych Maria Podolak-Dawidziak.....	1963
3.	Osteoartropatia przerostowa Irena Zimmermann-Górska.....	1965
4.	Skrobiawica Anna Filipowicz-Sosnowska.....	1967
5.	Rumień guzowaty i zapalenie tkanki tłuszczowej Irena Zimmermann-Górska.....	1969
5.1.	Rumień guzowaty.....	1969
5.2.	Zapalenie tkanki tłuszczowej.....	1971
6.	Martwica jałowa kości Mariusz Korkosz.....	1972
7.	Dysplazje kostno-stawowe Mariusz Korkosz.....	1974
8.	Nowotwory układu ruchu Eugeniusz Józef Kucharz.....	1976
8.1.	Nowotwory stawów i tkanek okołostawowych.....	1976
8.1.1.	Nowotwory niezłośliwe stawów.....	1976
8.1.2.	Nowotwory złośliwe stawów.....	1977
8.2.	Nowotwory kości.....	1978
8.2.1.	Nowotwory komórek wytwarzających kość.....	1978
8.2.2.	Nowotwory komórek wytwarzających chrząstkę.....	1979
8.2.3.	Struniak.....	1979
8.3.	Nowotwory mięśni szkieletowych.....	1979
8.3.1.	Mięśniaki prążkowanokomórkowe.....	1979
8.3.2.	Mięsak mięśni poprzecznie prążkowanych (mięśniakomięsak prążkowanokomórkowy).....	1980
M.	Kinezyterapia w chorobach układu ruchu	1981
	Barbara Krzyśko.....	1981
1.	Metody i techniki kinezyterapii.....	1981
2.	Usprawnianie w różnych okresach choroby.....	1982
VIII	Choroby alergiczne	
A.	Patofizjologia i klasyfikacja chorób alergicznych Marek L. Kowalski.....	1985
1.	Rodzaje nadwrażliwości.....	1986
2.	Alergia atopowa.....	1988
3.	Alergie IgE-zależne nieatopowe.....	1989
4.	Nazewnictwo chorób z nadwrażliwości.....	1989
B.	Badania diagnostyczne Jerzy Kruszewski.....	1991
1.	Badania laboratoryjne.....	1991
1.1.	Immunoglobulina klasy E (IgE).....	1991
1.2.	Eozynofile we krwi obwodowej i wydzielinach.....	1992
1.3.	Tryptaza.....	1992
1.4.	Histamina i metylohistamina.....	1993
1.5.	Inhibitor składowej C1 układu dopełniacza.....	1993
1.6.	Kompleksy immunologiczne.....	1993

2.	Testy skórne	1994	B.	Bóle głowy Jacek J. Rożniecki	2079
2.1.	Testy skórne punktowe i śródskórne	1994	1.	Wstęp	2079
2.2.	Testy płatkowe	1996	2.	Migrena	2081
3.	Próby prowokacyjne	1997	2.1.	Migrena przewlekła	2086
3.1.	Próba prowokacyjna donosowa	1998	3.	Niemigrenowe bóle głowy	2087
3.2.	Próby prowokacyjne z lekami	1998	3.1.	Ból głowy typu napięciowego	2087
3.2.1.	Próba prowokacyjna z kwasem acetylosalicylowym	1999	3.2.	Klasterowy ból głowy	2088
4.	Badanie cytologiczne wymazu z nosa	2000	3.3.	Hemikranie napadowe	2090
C.	Anafilaksja i wstrząs anafilaktyczny Jerzy Kruszewski	2001	3.4.	Krótkotrwałe napady jednostronnego bólu głowy przypominające neuralgię z towarzyszącym przekrwieniem spojówek i łzawieniem (SUNCT)	2090
D.	Nadwrażliwość na leki Barbara Bieńkiewicz, Joanna S. Makowska, Marek L. Kowalski	2007	3.5.	Hemikrania ciągła	2090
E.	Choroba posurowicza Barbara Rogala	2015	3.6.	Inne rzadkie samoistne bóle głowy	2091
F.	Alergiczny nieżyt nosa Barbara Rogala, Monika Świerczyńska-Krępa, Jan Brożek	2017	3.7.	Klasyczny nerwoból nerwu trójdzielnego	2092
G.	Alergiczne choroby oczu Ewa Bogacka	2022	4.	Ból głowy spowodowany nadużywaniem leków	2093
1.	Alergiczne zapalenie spojówek	2022	C.	Udar mózgu Anna Członkowska, Maciej Niewada	2094
2.	Inne choroby powierzchni oka z nadwrażliwości alergicznej	2024	D.	Padaczka Krystyna Niedzielska, Piotr Czapirski	2104
3.	Choroby powierzchni oka z nadwrażliwości niealergicznej	2024	E.	Otępienie Maria Barcikowska	2109
H.	Alergiczne choroby skóry Wiesław Gliński, Jacek Szepietowski	2026	1.	Łagodne zaburzenia poznawcze	2110
1.	Pokrzywka	2026	2.	Choroba Alzheimera	2110
2.	Atopowe zapalenie skóry	2033	3.	Otępienie naczyniopochodne i mieszane	2115
3.	Kontaktowe zapalenie skóry	2041	4.	Otępienie z ciałami Lewy'ego	2116
4.	Skórne objawy alergii na leki	2044	5.	Zwyrodnienie czołowo-skroniowe	2117
I.	Obrzęk naczynioruchowy Roman Nowicki	2047	F.	Choroby układu pozapiramidowego Urszula Fiszer	2119
J.	Alergie na jady owadów Marek Jutel, Ewa Cichocka-Jarosz	2054	1.	Choroba Parkinsona	2119
K.	Zasady immunoterapii swoistej Barbara Rogala	2059	2.	Postępujące porażenie nadjądrowe	2123
IX	Wybrane choroby układu nerwowego		3.	Zanik wieloukładowy	2124
A.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe Grażyna Zwolińska	2065	4.	Drżenie samoistne	2125
1.	Objawy podmiotowe	2065	5.	Choroba Huntingtona	2126
1.1.	Ból	2065	6.	Dystonia	2127
1.2.	Parestezje	2066	7.	Zespół niespokojnych nóg	2128
1.3.	Zawroty głowy i zaburzenia równowagi	2066	G.	Stwardnienie rozsiane Anna Członkowska, Dagmara Mirowska-Guzel	2130
1.4.	Zaburzenia czynności ruchowych	2067	H.	Choroby układu nerwowo-mięśniowego	2135
1.5.	Zaburzenia widzenia	2068	1.	Uszkodzenie komórki rogu przedniego Grażyna Zwolińska	2135
1.6.	Zaburzenia snu	2068	1.1.	Stwardnienie zanikowe boczne	2135
2.	Objawy przedmiotowe	2068	1.2.	Rdzeniowy zanik mięśni	2136
2.1.	Zaburzenia czucia powierzchniowego, głębokiego i wibracji	2068	2.	Uszkodzenie nerwu obwodowego (neuropatie) Grażyna Zwolińska	2137
2.2.	Zaburzenia czynności ruchowych	2069	2.1.	Ostra zapalna poliradikuloneuropatia demielinizacyjna (zespół Guillaina i Barrégo)	2137
2.3.	Zaburzenia świadomości	2071	2.2.	Przewlekła zapalna poliradikuloneuropatia demielinizacyjna	2138
2.4.	Afazja, apraksja i agnozja	2071	2.3.	Neuropatie paranowotworowe	2138
2.5.	Zaburzenia pamięci	2073	2.4.	Dziedziczne neuropatie ruchowo-czuciowe	2138
2.6.	Zaburzenia węchu i smaku	2073	3.	Choroby złącza nerwowo-mięśniowego Grażyna Zwolińska	2139
2.7.	Zaburzenia czynności narządu wzroku	2074	3.1.	Miastenia	2139
2.8.	Zaburzenia czynności zwieraczy	2076	3.2.	Zespół miasteniczny Lamberta i Eatona	2141
3.	Zespół zwiększonego ciśnienia wewnątrzczaszkowego	2076	3.3.	Botulizm	2142
			4.	Choroby mięśni (miopatie) Marek Bodzioch	2142
			4.1.	Dystrofie mięśniowe (miopatie dystroficzne)	2142
			4.2.	Kanałopatie i zaburzenia transportu jonów	2143
			4.3.	Miopatie metaboliczne	2144
			4.4.	Miopatie wrodzone	2144
			4.5.	Miopatie mitochondrialne	2145
			4.6.	Inne miopatie	2145
			4.7.	Rozpad mięśni szkieletowych (rabdomioliza) Robert Drabczyk	2145

I. Urazy czaszkowo-mózgowe <i>Zbigniew Czernicki</i>	2147
1. Podstawy patofizjologii urazu mózgu	2147
2. Wstrząśnienie mózgu	2147
3. Złamanie kości sklepienia czaszki.....	2148
4. Złamanie podstawy czaszki	2148
5. Krwaki nadwardówkowy.....	2150
6. Krwaki podwardówkowy.....	2151
7. Wodniak podwardówkowy.....	2153
8. Uszkodzenie mózgu.....	2153
8.1. Pourazowe krwawienie podpajęczynówkowe.....	2153
8.2. Stłuczenie mózgu, krwiak śródmózgowy.....	2154
8.3. Rana drążąca i postrzałowa.....	2155
8.4. Rozsiane uszkodzenie aksonów	2155
9. Późne następstwa urazów mózgu	2156

x

Wybrane zagadnienia onkologii klinicznej

A. Biologia molekularna nowotworów <i>Janusz A. Siedlecki</i>	2159
B. Epidemiologia nowotworów i badania przesiewowe	2166
1. Epidemiologia nowotworów złośliwych w Polsce <i>Witold A. Zatoński, Joanna Didkowska</i>	2166
2. Badania przesiewowe w onkologii <i>Włodzimierz Olszewski, Radziław Kordek, Jarosław Reguła</i>	2168
C. Patomorfologia i klasyfikacja zaawansowania nowotworów <i>Włodzimierz Olszewski</i>	2172
1. Metody diagnostyczne w patomorfologii	2172
2. Patomorfologiczne czynniki prognostyczne i predykcyjne	2173
3. Klasyfikacja zaawansowania nowotworów	2174
D. Ogólne zasady diagnostyki nowotworów <i>Krzysztof Krzemieniecki</i>	2176
1. Badania pomocnicze	2176
1.1. Badania obrazowe.....	2176
1.2. Badania laboratoryjne	2179
2. Diagnostyka nowotworów o nieznanym umiejscowieniu pierwotnym.....	2180
E. Leczenie nowotworów	2179
1. Ogólne zasady leczenia skojarzonego <i>Maciej Krzakowski</i>	2181
2. Zasady leczenia operacyjnego nowotworów <i>Krzysztof Herman</i>	2182
3. Radioterapia <i>Bogusław Maciejewski</i>	2183
4. Metody leczenia systemowego <i>Maciej Krzakowski, Krzysztof Krzemieniecki</i>	2188
4.1. Chemioterapia	2188
4.1.1. Biologiczne podstawy chemioterapii	2188
4.1.2. Leki przeciwnowotworowe	2189
4.1.3. Ogólne zasady chemioterapii.....	2191
4.2. Hormonoterapia.....	2193
4.3. Leczenie biologiczne.....	2193
4.3.1. Przeciwciała monoklonalne	2194
4.3.2. Inhibitory kinaz tyrozynowych i innych enzymów.....	2194
4.3.3. Interferony i interleukiny	2195
4.3.4. Monoklonalne przeciwciała anti-CTLA4	2196

5. Specyfika leczenia chorych w wieku podeszłym <i>Aleksandra Łacko</i>	2196
6. Wybrane powikłania leczenia nowotworów	2197
6.1. Nudności i wymioty <i>Maciej Krzakowski, Krzysztof Krzemieniecki, Tomasz Sacha</i>	2197
6.2. Mielosupresja <i>Maciej Krzakowski, Krzysztof Krzemieniecki, Tomasz Sacha</i>	2198
6.3. Zespół rozpadu nowotworu <i>Maciej Krzakowski, Krzysztof Krzemieniecki, Tomasz Sacha</i>	2199
6.4. Wynacznienie cytostatyków <i>Aleksandra Grela-Wojewoda, Wojciech M. Wysocki</i>	2200
6.5. Popromienne zapalenie skóry i błon śluzowych <i>Marcin Hetnał, Wojciech M. Wysocki</i>	2202
6.5.1. Popromienne zapalenie skóry	2202
6.5.2. Popromienne zapalenie błony śluzowej jamy ustnej.....	2202
6.5.3. Popromienne zapalenie przełyku.....	2203
6.5.4. Popromienne zapalenie błony śluzowej jelit.....	2203
6.6. Zapalenie skóry wywołane przez leki hamujące EGFR <i>Krzysztof Krzemieniecki</i>	2203
6.7. Zaburzenia płodności i laktacji <i>Krzysztof Małecki</i>	2205

F. Wybrane stany nagłe u chorych na nowotwory

<i>Aleksandra Kotlińska-Lemieszek, Maciej Kluziak, Jacek Łuczak</i>	2206
1. Silny nieuśmierzony ból.....	2206
2. Zespół żyły głównej górnej	2207
3. Nadciśnienie wewnątrzczaszkowe.....	2207
4. Zespół ucisku rdzenia kręgowego	2208
5. Nowotworowa niedrożność jelit.....	2209
6. Złamania kości	2210
7. Hiperkalcemia	2210

G. Wybrane nowotwory	2211
1. Rak piersi <i>Krzysztof Krzemieniecki</i>	2211
2. Rak gruczołu krokowego <i>Krzysztof Krzemieniecki</i>	2216
3. Czerniak <i>Krzysztof Krzemieniecki</i>	2218
4. Rak skóry <i>Andrzej Komorowski, Wojciech M. Wysocki</i>	2221
4.1. Rak podstawonokomórkowy skóry.....	2221
4.2. Rak płaskonabłonkowy skóry.....	2223

xi

Wybrane zagadnienia chorób zakaźnych

A. Podstawy diagnostyki mikrobiologicznej

<i>Anna Przondo-Mordarska</i>	2227
1. Cele i zasady badania mikrobiologicznego.....	2227
2. Diagnostyka mikrobiologiczna zakażeń bakteryjnych.....	2227
3. Diagnostyka zakażeń wirusowych	2231
4. Diagnostyka zakażeń grzybiczych	2233
5. Diagnostyka zakażeń pasożytniczych	2233

B. Zasady leczenia przeciwdrobnoustrojowego

<i>Waleria Hryniewicz</i>	2237
1. Wiadomości ogólne	2237
1.1. Metody leczenia przeciwdrobnoustrojowego	2237
1.2. Zasady wyboru leku	2238
1.3. Monitorowanie leczenia i przyczyny niepowodzenia	2241
1.4. Badanie mikrobiologiczne a skuteczność kliniczna leku	2242
1.5. Oporność bakterii na antybiotyki	2242
2. Leki przeciwbakteryjne.....	2245
2.1. Antybiotyki β-laktamowe	2245
2.1.1. Penicyliny	2245
2.1.2. Cefalosporyny	2245

2.1.3.	Monobaktamy.....	2249	3.	Wągrzyca (cysticerkoza) Elżbieta Kacprzak, Małgorzata Paul.....	2303
2.1.4.	Karbapenemy.....	2249	4.	Bąblowica.....	2306
2.2.	Makrolidy.....	2249	4.1.	Bąblowica jednojamowa (echinokokoza) Jerzy Stefaniak, Krzysztof Kaczmarek.....	2306
2.3.	Ketolidy.....	2250	4.2.	Bąblowica wielojamowa (alweokokoza) Jerzy Stefaniak, Elżbieta Kacprzak.....	2307
2.4.	Linkozamidy.....	2250	5.	Toksokaroza Małgorzata Paul, Jerzy Stefaniak.....	2309
2.5.	Oksazolidynony.....	2251	G.	Choroby tropikalne Piotr Zaborowski.....	2312
2.6.	Fluorochinolony.....	2251	1.	Wiadomości ogólne.....	2312
2.7.	Glikopeptydy.....	2252	2.	Inwazje pierwotniaków – pasożytów pozajelitowych.....	2314
2.8.	Tetracykliny.....	2252	2.1.	Malaria (zimnica) Agnieszka Wroczyńska, Wacław L. Nahorski.....	2314
2.9.	Aminoglikozydy.....	2253	2.2.	Leiszmanioza skórna i trzewna.....	2316
2.10.	Kotrimoksazol i trimetoprim.....	2254	3.	Choroby bakteryjne.....	2318
2.11.	Chloramfenikol.....	2254	3.1.	Dur brzuszny.....	2318
2.12.	Metronidazol.....	2254	3.2.	Riketsjozy.....	2319
2.13.	Streptograminy.....	2254	4.	Wirusowe gorączki krwotoczne.....	2320
2.14.	Lipopeptydy.....	2254	4.1.	Denga.....	2320
2.15.	Antybiotyki makrocycliczne o wąskim spektrum działania.....	2255	5.	Egzotyczne robaczycze tkankowe.....	2321
2.16.	Ryfamycyny.....	2255	5.1.	Schistosomoza.....	2321
3.	Leki przeciwwgrzybicze.....	2255	5.2.	Filariozy.....	2322
3.1.	Azole.....	2255	6.	Histoplazmoza.....	2323
3.1.1.	Flukonazol.....	2256	H.	Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego Witold Przyjałkowski.....	2324
3.1.2.	Itrakonazol.....	2256	1.	Fizjologia.....	2324
3.1.3.	Worykonazol.....	2256	1.1.	Anatomia.....	2324
3.1.4.	Ketokonazol.....	2256	1.2.	Fizjologia płynu mózgowo-rdzeniowego.....	2324
3.1.5.	Pozakonazol.....	2256	2.	Badania diagnostyczne.....	2326
3.2.	Inne leki przeciwwgrzybicze.....	2257	2.1.	Objawy oponowe.....	2326
3.2.1.	Polieny.....	2257	2.2.	Badanie płynu mózgowo-rdzeniowego.....	2327
3.2.2.	Echinokandyny.....	2257	2.2.1.	Nakłucie lędźwiowe.....	2327
3.2.3.	Analogi nukleozydów.....	2257	2.2.2.	Wyniki.....	2330
C.	Wybrane choroby wirusowe	2258	3.	Ostre ropne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.....	2330
1.	Grypa Jacek Mrukowicz, Piotr Sawiec, Andrzej Gładysz.....	2258	4.	Bakteryjne nieropne zapalenia OUN.....	2337
2.	Choroba przebiegniowa (przebiegnięcie) Andrzej Gładysz, Piotr Sawiec.....	2264	4.1.	Gruźlicze zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu.....	2337
3.	Odra Leszek Szenborn, Piotr Sawiec.....	2265	5.	Wirusowe zapalenia ośrodkowego układu nerwowego.....	2339
4.	Świnka (nagminne zapalenie przyusznicy) Leszek Szenborn, Bożena Dubiel.....	2267	6.	Grzybicze ośrodkowego układu nerwowego.....	2343
5.	Różyczka Leszek Szenborn, Bożena Dubiel.....	2269	7.	Ograniczone zakażenia mózgu.....	2345
6.	Ospa wietrzna Ewa Duszczyk, Bożena Dubiel.....	2270	7.1.	Ropniak podtwardówkowy.....	2345
7.	Półpasiec Piotr Zaborowski, Bożena Dubiel.....	2273	7.2.	Ropień mózgu.....	2346
8.	Zakażenie wirusem opryszczki zwykłej Piotr Zaborowski, Piotr Sawiec.....	2275	I.	Zespół nabytego niedoboru odporności (AIDS) Jacek Gąsiorowski, Brygida Knysz, Andrzej Gładysz.....	2348
9.	Mononukleozą zakaźną Magdalena Marczyńska, Piotr Sawiec.....	2277	J.	Zakażenia szpitalne Tomasz Ozorowski, Waleria Hryniewicz.....	2361
10.	Choroby wywołane przez parwowirus B19 Magdalena Marczyńska, Piotr Sawiec.....	2279	1.	Wiadomości ogólne.....	2361
D.	Wybrane choroby bakteryjne	2282	2.	Zakażenia związane z cewnikiem donaczyniowym.....	2364
1.	Krztusiec (koklusz) Jacek Wysocki, Jacek Mrukowicz, Bożena Dubiel.....	2282	3.	Inne zakażenia szpitalne.....	2366
2.	Tęžec Robert Flisiak, Bartosz Szetela, Jacek Mrukowicz.....	2284	K.	Gorączka o nieznanej przyczynie Piotr Zaborowski.....	2367
3.	Zatrucie toksyną botulinową (botulizm, zatrucie jadem kielbasianym) Robert Flisiak, Piotr Sawiec.....	2286	L.	Sepsa i wstrząs septyczny Andrzej Kübler, Roman Jaeschke, Miłosz Jankowski.....	2377
E.	Choroby przenoszone przez kleszcze Robert Flisiak.....	2289	Ł.	Postępowanie w przypadku ekspozycji na zakażenie wirusowe przenoszone drogą krwi Jacek Juszczyk, Weronika Rymer, Brygida Knysz.....	2383
1.	Biologia kleszczy.....	2289	M.	Immunoprofilaktyka chorób infekcyjnych u dorosłych Jacek Wysocki, Jacek Mrukowicz.....	2388
2.	Nieswoiste metody ochrony przed kleszczami.....	2289	1.	Wiadomości podstawowe.....	2388
3.	Klasyfikacja chorób przenoszonych przez kleszcze.....	2290	1.1.	Rodzaje immunoprofilaktyki.....	2388
4.	Borelioza z Lyme Jacek Szechiński.....	2291	1.2.	Szczepionki.....	2388
5.	Zapalenie mózgu przenoszone przez kleszcze (syn. śródkielaskowe lub wczesnoletnie).....	2296			
6.	Anaplazmoza.....	2297			
F.	Parazytozy tkanek	2299			
1.	Toksoplazmoza Małgorzata Paul, Elżbieta Kacprzak.....	2299			
2.	Włośnica Karolina Mrówka, Jerzy Stefaniak, Łukasz Pielok.....	2302			

1.2.1.	Klasyfikacja szczepionek	2388
1.2.2.	Skład szczepionek.....	2389
1.2.3.	Niepożądane odczyny poszczepienne	2390
1.2.4.	Przeciwwskazania uniwersalne do szczepień.....	2390
2.	Program szczepień dla dorosłych	2391
2.1.	Szczepionki przeciwko chorobom wirusowym	2391
2.1.1.	Grypa	2391
2.1.2.	WZW typu B.....	2392
2.1.3.	WZW typu A	2394
2.1.4.	Odra, świnka i różyczka	2394
2.1.5.	Ospa wietrzna.....	2395
2.1.6.	Ludzki wirus brodawczaka (HPV)	2395
2.1.7.	Zapalenie mózgu przenoszone przez kleszcze.....	2395
2.1.8.	Nagminne porażenie dziecięce (<i>poliomyelitis</i>).....	2396
2.1.9.	Wścieklizna.....	2396
2.2.	Szczepionki przeciwko chorobom bakteryjnym	2396
2.2.1.	Błonica i tężec.....	2396
2.2.2.	Krztusiec.....	2397
2.2.3.	Pneumokoki.....	2398
2.2.4.	Meningokoki.....	2398
2.3.	Szczepienia przed podróżą zagraniczną w rejonu endemicznego.....	2399
2.4.	Postępowanie przed szczepieniem i po szczepieniu	2399

XII

Zaburzenia gospodarki wodno-elektrolitowej i równowagi kwasowo-zasadowej

A.	Fizjologia <i>Franciszek Kokot, Edward Franek</i>	2403
B.	Zaburzenia gospodarki wodnej <i>Franciszek Kokot, Edward Franek</i>	2406
1.	Stany odwodnienia.....	2406
1.1.	Odwodnienie izotoniczne.....	2406
1.2.	Odwodnienie hipertoniczne.....	2406
1.3.	Odwodnienie hipotoniczne.....	2407
2.	Stany przewodnienia	2407
2.1.	Przewodnienie izotoniczne.....	2407
2.2.	Przewodnienie hipertoniczne.....	2408
2.3.	Przewodnienie hipotoniczne (zatrucie wodne).....	2409
C.	Zaburzenia gospodarki sodowej <i>Franciszek Kokot, Edward Franek</i>	2410
1.	Fizjologia.....	2410
2.	Hiponatremia <i>Robert Drabczyk</i>	2410
3.	Hipernatremia	2417
D.	Zaburzenia gospodarki potasowej <i>Franciszek Kokot, Edward Franek</i>	2419
1.	Fizjologia.....	2419
2.	Hipokaliemia.....	2419
3.	Hiperkaliemia.....	2421
E.	Zaburzenia gospodarki magnezowej <i>Franciszek Kokot, Edward Franek</i>	2423
1.	Fizjologia.....	2423
2.	Hipomagnezemia	2423
3.	Hipermagnezemia	2424

F.	Zaburzenia gospodarki wapniowo-fosforanowej <i>Franciszek Kokot, Edward Franek</i>	2426
1.	Fizjologia.....	2426
2.	Hipokalcemia	2427
3.	Hiperkalcemia	2428
4.	Hipofosfatemia	2429
5.	Hiperfosfatemia	2430
G.	Zaburzenia równowagi kwasowo-zasadowej <i>Franciszek Kokot, Edward Franek</i>	2431
1.	Fizjologia.....	2431
2.	Wpływ zaburzeń równowagi kwasowo-zasadowej na metabolizm	2433
3.	Podział zaburzeń równowagi kwasowo-zasadowej.....	2434
4.	Kwasica nieoddechowa.....	2434
5.	Kwasica oddechowa	2435
6.	Zasadowica nieoddechowa	2435
7.	Zasadowica oddechowa.....	2436

XIII

Zatrucia

A.	Ogólne zasady postępowania w ostrych zatruciach <i>Janusz Szajewski</i>	2439
1.	Ocena stanu chorego.....	2439
2.	Rozpoznanie zatrucia.....	2439
3.	Dekontaminacja	2441
4.	Metody przyspieszonej eliminacji wchłoniętych trucizn	2442
5.	Odtrutki.....	2442
6.	Słownik wybranych pojęć	2442
B.	Wybrane zespoły kliniczne w ostrych zatruciach <i>Janusz Szajewski</i>	2443
1.	Ostry zespół cholinergiczny	2443
2.	Ostry zespół antycholinergiczny	2444
3.	Hipotermia	2445
4.	Hipertermia	2446
C.	Zatrucia substancjami chemicznymi <i>Janusz Szajewski, Dorota Klimaszyk</i>	2448
1.	Alkohole.....	2448
1.1.	Alkohol etylowy.....	2448
1.2.	Alkohol izopropylowy i propylowy.....	2450
1.3.	Alkohole wyższe (amylowy, butylowy, etyloheksalowy, alkohole fuzlowe).....	2450
1.4.	Alkohol metylowy.....	2450
1.5.	Glikol etylenowy.....	2451
2.	Amoniak i wodorotlenek amonowy.....	2451
3.	Azotany i azotyny nieorganiczne.....	2452
4.	Chlor	2452
5.	Cyjanki i cyjanowodór.....	2453
6.	Herbicydy	2454
6.1.	Parakwat	2454
6.2.	Dikwat	2454
6.3.	Glifosat	2455
6.4.	Chlorofenoksykwasy	2455
6.5.	Pochodne mocznika.....	2455
7.	Insektycydy.....	2456
7.1.	Insektycydy chlorowcopochodne.....	2456
7.2.	Insektycydy fosforoorganiczne	2456
7.3.	Insektycydy karbaminianowe.....	2457
8.	Kwasy i zasady żrące.....	2457
8.1.	Kwasy żrące	2457
8.2.	Zasady żrące	2458

9.	Ołów	2458
10.	Rozpuszczalniki organiczne	2459
10.1.	Aceton	2459
10.2.	Dioksan	2459
10.3.	Toluen	2460
10.4.	Trichloroetylen	2460
11.	Rtęć	2461
11.1.	Związki nieorganiczne rtęci	2461
11.2.	Związki organiczne rtęci	2461
12.	Siarkowodor	2461
13.	Tlenek węgla	2462
D.	Zatrucia substancjami pochodzenia biologicznego Janusz Szajewski, Dorota Klimaszyk	2464
1.	Grzyby	2464
1.1.	Muchomor sromotnikowy (<i>Amanita phalloides</i>)	2464
1.2.	Zasłonak rudny (<i>Cortinarius orellanus</i>)	2465
1.3.	Piesterzenica kasztanowata (<i>Gyromitra esculenta</i>)	2466
2.	Rośliny wyższe	2466
2.1.	Cis pospolity (<i>Taxus baccata</i>)	2466
2.2.	Naparstnica (<i>Digitalis</i>)	2467
2.3.	Rośliny zawierające alkaloidy tropanowe	2467
3.	Jad żmii zygzakowatej	2467
E.	Zatrucia lekami i substancjami psychoaktywnymi Janusz Szajewski, Dorota Klimaszyk	2468
1.	Leki uspokajające, nasenne i przeciwlękowe	2468
1.1.	Barbiturany	2468
1.2.	Benzodiazepiny	2469
2.	Opioidy	2469
2.1.	Morfina	2470
2.2.	Heroína	2470
3.	Substancje psychoaktywne	2471
3.1.	Amfetaminy	2471
3.2.	Fencyklidyna	2471
3.3.	Kokaina	2472
3.4.	LSD	2473
3.5.	Marihuana i haszysz (kanabinoide)	2473
3.6.	Dopalacze	2473
4.	Trójpierścieniowe leki przeciwddepresyjne	2474
5.	Sole litu	2475
6.	Paracetamol	2476
7.	Kwas acetylosalicylowy	2478
8.	Wybrane leki stosowane w chorobach układu krążenia	2479
8.1.	Blokery kanału wapniowego	2479
8.2.	β -blokery	2480
8.3.	Glikozydy naparstnicy	2480
8.4.	Pochodne kumaryny	2481
9.	Pochodne metyloksantyn	2481
10.	Sole żelaza	2482

XIV

Opieka paliatywna

A.	Zagadnienia ogólne opieki paliatywnej	2485
1.	Organizacja opieki paliatywno-hospicyjnej Jacek Łuczak, Piotr Mierzewski	2485
2.	Etyczne podstawy podejmowania decyzji w opiece paliatywnej Jacek Łuczak	2486
3.	Aspekty społeczne opieki paliatywnej Iwona Wesołowska	2486
4.	Zasady komunikacji w opiece paliatywnej Krystyna de Walden-Galuszko	2487
5.	Aspekty duchowe opieki paliatywnej Zbigniew Pawlak	2489

5.1.	Fenomen bólu egzystencjalnego	2489
5.2.	Opieka duchowa w opiece paliatywnej	2489
B.	Postępowanie w wybranych objawach chorobowych	2490
1.	Ból u chorego na nowotwór Małgorzata Krajnik	2490
2.	Duszność Małgorzata Krajnik	2504
3.	Kaszel Małgorzata Krajnik	2509
4.	Czkawka Jacek Łuczak, Wojciech Leppert	2510
5.	Nudności i wymioty Wojciech Leppert, Jacek Łuczak	2510
6.	Zaparcie i biegunka Wojciech Leppert, Jacek Łuczak	2513
6.1.	Zaparcie	2513
6.2.	Biegunka	2514
7.	Świąd Małgorzata Krajnik	2515
8.	Odleżyny Maciej Sopata, Elżbieta Tomaszewska, Anna Głowacka	2518
9.	Utrata łaknienia, wyniszczenie nowotworowe i zmęczenie Lidia Gorzelińska, Jacek Łuczak	2522
10.	Zaburzenia psychiczne chorych w schyłkowym okresie życia Krystyna de Walden-Galuszko	2523
10.1.	Majaczenie	2523
10.2.	Otępienie	2525
10.3.	Zespół lękowy	2525
10.4.	Zespół depresyjny	2526
10.5.	Adaptacyjne zaburzenia zachowania	2527
11.	Sedacja w opiece paliatywnej Jacek Łuczak, Małgorzata Pilarczyk	2527
C.	Postępowanie u kresu życia chorego i po jego śmierci	2529
1.	Przygotowanie ciężko chorego do umierania i śmierci Jacek Łuczak, Marzena Krzywdą	2529
2.	Postępowanie w agonii Aleksandra Kotlińska-Lemieszek, Maciej Kluziak, Jacek Łuczak	2530
3.	Zgon – aspekty medyczne i prawne Konstanty Szuldrzyński, Miłosz Jankowski, Mariusz Żelichowski	2530
3.1.	Rozpoznanie śmierci	2530
3.2.	Stwierdzenie zgonu	2532
3.3.	Sekcja zwłok	2533
4.	Opieka nad osobami osieroconymi Jacek Łuczak, Marzena Krzywdą	2534
5.	Problemy etyczne w opiece nad ciężko chorym u kresu życia Jacek Łuczak	2535
5.1.	Terapia uporczywa	2535
5.2.	Eutanazja	2535

XV

Zaburzenia odżywiania

A.	Neuroendokrynną kontrola głodu i sytości Bogusława Baranowska	2539
B.	Ocena stanu odżywienia Stanisław Kłęk	2542
C.	Niedożywienie Stanisław Kłęk, Marek Pertkiewicz	2545
D.	Leczenie żywieniowe Stanisław Kłęk, Marek Pertkiewicz	2547
E.	Zaburzenia zachowania związane z odżywianiem Bogusława Baranowska	2553
1.	Jadłowstręt psychiczny	2553
2.	Żarłoczność psychiczna (bulimia)	2556
F.	Otyłość prosta Magdalena Olszanecka-Glinianowicz	2558
G.	Zespół metaboliczny Magdalena Olszanecka-Glinianowicz	2570

Podstawy EBM

A.	Wprowadzenie	<i>Piotr Gajewski, Roman Jaeschke</i>	2575
B.	Pytania kliniczne	<i>Jan Brożek, Piotr Gajewski, Wiktoria Leśniak, Roman Jaeschke, Jacek Mrukowicz, Małgorzata Bała</i>	2576
1.	Formułowanie pytania klinicznego		2576
2.	Składowe pytania klinicznego		2576
2.1.	Pacjenci (populacja)		2576
2.2.	Interwencja		2577
2.2.1.	Precyzja opisu interwencji (ocenianej i kontrolnej)		2577
2.2.2.	Dobór interwencji w grupie kontrolnej		2577
2.2.3.	Interwencje dodatkowe		2577
2.2.4.	Efekt grupowy leków		2577
2.3.	Punkty końcowe		2578
2.3.1.	Obiektywne i subiektywne punkty końcowe		2578
2.3.2.	Klinicznie istotne i zastępcze punkty końcowe		2578
2.3.3.	Złożone punkty końcowe		2579
2.3.4.	Jakość życia związana ze zdrowiem		2579
C.	Ocena informacji o metodzie leczniczej, rokowaniu lub szkodliwości	<i>Wiktoria Leśniak, Jan Brożek, Roman Jaeschke, Piotr Gajewski, Małgorzata Bała, Jacek Mrukowicz</i>	2581
1.	Rodzaje i metodyka badań klinicznych		2581
1.1.	Badania eksperymentalne		2581
1.1.1.	Ocena wiarygodności badania z randomizacją		2582
1.2.	Badania obserwacyjne		2584
1.2.1.	Ocena wiarygodności badań obserwacyjnych		2585
2.	Miary efektu		2585
2.1.	Rodzaje zmiennych		2585
2.2.	Pojęcia		2586
3.	Interpretacja wyników		2587
3.1.	Istotność statystyczna i kliniczna oraz precyzja oszacowania efektu		2587

3.2.	Analiza w podgrupach	2587
3.3.	Możliwości wykorzystania wyników badania klinicznego w opiece nad konkretnym pacjentem	2589
D.	Ocena informacji o metodzie diagnostycznej	
	<i>Jan Brożek, Roman Jaeschke, Wiktoria Leśniak, Piotr Gajewski, Jacek Mrukowicz, Małgorzata Bała</i>	2590
1.	Proces diagnostyczny	2590
2.	Ocena przydatności testu	2591
2.1.	Ocena wiarygodności informacji na temat testu	2591
2.2.	Parametry określające trafność testu	2592
2.3.	Którym parametrem trafności diagnostycznej testu należy się kierować	2593
3.	Kliniczne wykorzystanie znajomości charakterystyki testu diagnostycznego	2593
E.	Przegląd systematyczny i metaanaliza	
	<i>Wiktoria Leśniak, Małgorzata Bała, Jacek Mrukowicz, Jan Brożek, Roman Jaeschke, Piotr Gajewski</i>	2594
1.	Kryteria wiarygodności	2594
2.	Metaanaliza	2595
F.	Wytyczne praktyki klinicznej	
	<i>Roman Jaeschke, Jan Brożek, Piotr Gajewski, Jacek Mrukowicz, Małgorzata Bała, Wiktoria Leśniak</i>	2597
1.	Etapy tworzenia wytycznych	2597
2.	Ocena jakości wytycznych	2598
3.	Jak korzystać z wytycznych	2600
4.	Wdrażanie wytycznych do praktyki	2600

	Indeks	I-1
---	---------------	-----